

V I E N Y B Ė

1886 • 97TH ANNIVERSARY YEAR • 1983

97 M. 8 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

1983 M., BALANDŽIO [APRIL] 30 D.

Telephone
[212] 277-7257

50 CENTŲ

Naujoji Transportacijos sekretorė Elizabeth Dole ir Jonas Urbonas, JAV LB-ės Krašto valdybos vykdomasis vicep.-kas susitikę Detroite Republikonų priėmimo balandžio 13 d. Ta proga LB Krašto Valdybos vardu, poniai Dole ir Senatoriui Robert Dole buvo padėkota už jų nuolatinę paramą lietuviškuose reikaluose ir įteikta A. ir A. Tamošaičių knyga "Lithuanian National Costume".

Lietuvių Rašytojų Draugijos premijos

Lietuvių Rašytojų Draugijos valdybos vertinimo komisija balandžio 17 d. Santa Monica, Cal., paskyrė brooklyniečio, jau mirusio Juozo Gabės vardo \$1000 premija m. literatūros kūrinių jaunimui.

Konkursui nusiųsti 9 veikalai. Vertinimo komisija premiją padalijo pusiau. Paskyrė dvi lygias \$500 premijas: Leonardui Žitkevičiui už eilėraščių rinkinį "Aš nelauksiu, kol užaugsiu" ir Pauliui Jurkui už humoristinę poemą jaunimui "Kiškis Piškis".

Komisiją sudarė: Bernardas Brazdžionis, Alė Rūta ir Pranas Visvydas.

Premijos mecenatė yra našlė Nelė Mazalaitė-Gabienė. Šia ir Maironio vardo premija ji norėjo prisiminti ir pagerbti savo velionį vyrą Juozą Gabę, mirusį 1980 rugpjūčio 31 d.

Premiją skiriant, pasikeitė rašytojų valdybos. Pirma buvo Los

Angeles, ir pirmininku buvo Bernardas Brazdžionis, dabar valdyba Chicagoje, pirmininku yra Anatolijus Kairys.

Naujoji Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba mėgina susitarti su L LB Kultūros taryba, ir savo premijas prijungt prie jų premijų įteikimo gegužės 14 d. New Yorko Kultūros židiny.

Henrikas Alves Losinskas, Sao Paulo mieste Brazilijoje, gimęs lietuvių emigrantų sūnus, pagarsėjo kaip Brazilijos rašytojas. Jis yra parašęs 25 knygas ir 3 kartus apdovanotas Brazilijos Rašytojų Akademijos premijomis. Jis priklauso prie Brazilijos Rašytojų Draugijos ir yra jos valdybos narys. Jis taip pat darbuojasi kaip liaudies meno žinovas ir yra Istorijos Draugijos Sao Paulo mieste sekretorius.

IŠ ALTO VALDYBOS VEIKLOS

Amerikos Lietuvių Tarybos valdyba balandžio 15 d. savo būstinėje Chicagoje turėjo posėdį, kurį pravedė pirm. dr. K. Sidlauskas. Pirmininkas pasidžiaugė, kad Vasario 16 d. minėjimas kongrese šiemet praėjo labai sėkmingai, daugeliui senatorių ir kongresmenų ginant lietuvių teises į laisvę.

Minėjimo proga į Washingtoną nusiųsta stud. R. Tričytė painformavo apie šiltą lietuvių susitikimą su sen. Ch. Percy, ir E. Derwinski, apie lankymąsi keletą kongreso atstovų įstaigų.

Dr. K. Sidlauskas, papasakojo apie Jungtinio Amerikiečių Pabaltiečių komiteto posėdį Washingtone. Šiemet tam komitetui pirmininkauja dr. K. Sidlauskas, jį posėdžiuose pavaduoja dr. J. Genys.

Valdyba patvirtino M. Vaivadienę ALTo atstove komitete. ALTo komiteto veiklai finansuoti paskyrė \$9,500.

Komitetas palaiko labai sėkmingus ryšius su valdžios įstaigomis. Apie lietuvių delegacijos kontaktus Washingtone Vasario 16 minėjimo proga kalbėjo ir dr. L. Kriaučeliūnas bei J. Laučka (pavadavęs adv. A. Domanskį posėdyje).

Lietuviams ginti komitete, kuri sudarė VLIKas, ALTo ir Lietuvių Bendruomenė, pirmininku yra dr. V. Stankus iš Clevelando ALTo atstovu-dr. V. Šimaitis. Dr. L. Kriaučeliūnas painformavo apie pasigėrėtina Vasario 16-osios minėjimą Racine, Wis., kur jis buvo kviestas kalbėtoju; taipgi jis ALTo vardu sveikino naująją vicekonsulę M. Kraučūniene jos pagerbimo parengime. Inž. Gr. Lazauskas painformavo apie palaikomus kontaktus su skyriais, pasidžiaugė, kad jau išspausdinta kun. J. Prunskio knygelė "Lithuania" IV laida, viso 10,000 egz. Dr. V. Šimaitis painformavo apie pavykusį Liet. vyčių suruoštą Lietuvos prisiminimų banketą, kur jis sveikino ALTo vardu.

Kun. J. Prunskis papasakojo apie gerai pavykusius Vasario 16-osios minėjimus Bostone ir New Yorke, kur jis buvo kviestas su paskaitomis.

Dienraštis **Chicago Tribune** išspausdino jo straipsnį apie Europos parlamentą. Apie padėtį Lietuvoje jis turėjo paskaitą Marijos aukšt. mokykloje. Pasiūlė organizuoti gydytojų protesto raštą dėl psich. ligoninėje kalinamo dr. Statkevičiaus. Tam valdyba pritarė. Pasiūlė rinkti liudijimus apie

karo nusikaltėlius, komunistų okupacijos metu žudžiusius, trėmusius lietuvius, nors tie nusikaltėliai dabar gyventų Sovietų Sąjungoje Izraely, ar kur kitur. Ši planą valdyba pasiūlė perkelti į Lietuvaiams ginti komitetą. Priimtas naujas ALTo biudžetas apyskaitiniams metams \$66,000.

Be suminėtuju posėdyje dar dalyvavo: inž. V. Naudžius, M. Pranevičius, inž. K. Burba (pavadavęs dr. J. Valaitį), E. Smilgys, P. Bučas, St. Balzekas, Jr., A. Gabalienė, I. Blinstrubienė.

SEN. PERCY UŽTARIA LIETUVIUS

Atsiliepdamas į Amerikos Lietuvių Tarybos Cicero, Ill. skyriaus pirmininkės dr. Bronės Motušienės laišką, senatorius Charles H. Percy laiške pažymėjo, kad jis kreipėsi į JAV generalinį prokurorą, primindamas reikalą parodyti didelį atsargumą naudojantis dokumentais, gautais iš sovietinių įstaigų, liečiančiais bylas prieš lietuvius. Sen. Percy gavęs užtikrinimą, kad tie dokumentai bus griežtai tikrinami, laikantis JAV teismų nuostatų.

Savo laiške sen. Percy reiškia dr. Motušienei padėką, kad ji rūpinasi lietuviškais reikalais, turėdama prieš akis viltį, kad Lietuvai ateis laisvės dienos.

SPECIALUS ŽYMUO VALDUI ADAMKUI

Balandžio 13 d. Washingtone įvyko iškilmės, kurių metu įteiktas specialus žymuo Valdui Adamkui, EPA regionaliniam administratoriui. Tai atžymėjimas už jo darbą gamtos saugos srityje.

Jam žymenį paskyrė Tarptautinė didžiųjų ežerų taryba, kuria sudaro trys JAV prezidento ir trys Kanados užs. reikalų ministrų skirti atstovai.

Žymenį įteikiant didžiojoje Valstybės departamento iškilmė salėje dalyvavo per 150 vyriausybės svečių. Jų tarpe dalyvavo ir prezidento tarėjas Ed Meese, nominuotasis EPA direktorius William Ruckelshaus, Kanados ambasadorius Gotlieb, įvairių federalinių žinybų atstovai, buv. kongresmanas Ed Derwinski ir kt.

Salia EPA regionalinio administratoriaus pareigų Adamkui per Valstybės departamentą patikėta ir speciali atsakomybė gamtos saugos tarptautinių problemų mastu.

VIENYBĖ

Oldest Lithuanian newspaper in the world.
Established in 1886 by J. J. Paukstys.
Publication number (USPS-659180).

Vienybe is published twice a month by Valerie Tysliava and son Joseph N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207. Second Class postage paid at Brooklyn, N. Y. Postmaster: Send address changes to Vienybe, 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207.

Subscription per year \$10.00. By First-Class mail \$25.00.

Staff: Editor: Jonas Valaitis; Managing and Layout editor: Valerie Tysliava; Assistant: Ann Waivada; Business Manager and Photo editor: Joseph N. Tysliava.

Contributing editors and writers: Mykolas Drunga, Demie Jonaitis, Charles P. Kal, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

O KAIP SU DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAIŠ?

Lietuvių Bendruomenė sugalvojo ir šiuos metus paskelbė "Aušros metais". Aušros laikraščiui nuo jo įsteigimo šiemet sueina 100 metų.

Apie šią sukaktį jau buvo rašyta kelis kartus Vienybėje.

Yra, tačiau, sukakčių, kurios tiesioginiai liečia Amerikos lietuvius ir kartu visą šį platųjį kraštą. Tai Dariaus-Girėno herojiško skrydžio į Lietuvą 50 metų sukaktis. Ji bus minima šiemet liepos 15-17 dienomis.

Galima, kad šią sukaktį kai kur bandoma lyg ir tylomis praleisti. Čia iki šiol tenumatyti tik tradiciniai Dariaus-Girėno minėjimai prie jų garbei pastatytų paminklų Chicagoje ir New Yorke. Beje, šie minėjimai rengiami kasmet, nors, pavyzdžiui, Chicagoje paskutiniu metu jau jie buvo taip išblėse, jog tik pora desėtkų žmonių sutraukdavo, nežiūrint, jog čia veikia Dariaus-Girėno vardu pavadintas didokas Amerikos Legijono—šio krašto karo veteranų postas. Ne ką geresnė padėtis ir New Yorke, kur prie šių karžygių paminklo kasmet susirenka gal penki desėtkai tautiečių.

Atrodo, šiemet Dariaus-Girėno skridimo 50 metų sukaktis Chicagoje, bus paminėta kiek iškilmingiau. Minėjimas bus ne liepos mėnesio viduryje, kaip anksčiau būdavo, bet liepos 4 dieną, kuomet čia vyks Pasaulio Lietuvių Dienos. Data gal ir gera, jeigu tik šis minėjimas bus atitinkamai organizuojamas ir jam bus skiriama reikiamo dėmesio. Bent iki šiol dar neteko nieko girdėti, kad dėl jo kas nors stipriau būtų pirštus pajudinęs. Galimas daiktas, vėl bus viskas palikta Dievo valiai . . .

Dariaus-Girėno sukaktį galima įdomiai atžymėti. Yra juk rašančiųjų dramų—buvo galima šia tema ir veikalą sukombinuoti ir jį, sakysime, bent Chicagoje pastatyti. Aktorių ir režisorių čia daug nereikėtų, tačiau, reikalui esant, dar jie susiburia specialiniam darbui. Na būtų galima sukurti ir novelę, jau nekalbame apie romaną, ar eilėraščių-poemą būtų galima Dariaus-Girėno žygiui užsakyti. Ir kitokių darbų galima nuveikti.

Kai ką, žinoma, galima ir dar daugiau sukombinuoti iki liepos vidurio. Tačiau sunku tikėtis, kad kas nors įmtųsi to nedėkingo darbo, nes čia ne politika ir didelio kapitalo nesusikrausi.

Šio viso pasimetimo tvane iškyla ir vienas taurus, entuziastingas žemaitis—chicagietis Juozas Žadeikis. Jį jau daugiau metai galima matyti lietuviškuose renginiuose su popieriaus lakštais—tai laiškų pavyzdžiai, kuriuos jis ragina siųsti įtakingiems Amerikos žmonėms, kad būtų išleistas JAV pašto ženklas, skirtas Dariui ir Girėnui.

Jis klibino ir tebeklibina visas duris, kurios, jo nuomone, galėtų būti naudingos—pro kurias įėjus ką būtų galima nors naudingo šiam reikalui laimėti.

Pradžią buvo jam sunki. Mažai kas norėjo su juo kalbėti. Nelabai norėjo klausytis nė amerikiečiai ir net mūsų lietuviški vadai, kuriems dažnai tarpusavio rungtyniavimas, atrodo, svarbiau už konkrečius darbus . . .

Dabar J. Žadeikio užsuktasis ratas Dariaus-Girėno ženklo reikalui jau gerokai juda. Kadangi darbas buvo pradėtas pavėluotai, toks ženklas negalėjo būti įtrauktas į 1983 metų planą. Tačiau dar yra vilčių, kad jis galės būti išleistas 1984 ar 1985 metais, nežiūrint, jog tai bus jau po 50 metų sukakties. Tokių atsitikimų anksčiau yra buvę.

J. Žadeikio nuomone, toks Dariaus-Girėno ženklo išleidimas būtų vienas stambiausiųjų laimėjimų, kokį tik Amerikos lietuvių yra atsiekę. Tie menki "popieriukai"—pašto ženklai keliauja po visą pasaulį ir jie lietuvių tautos sūnų—Dariaus ir Girėno darbus savam kraštui gerai primintų.

Toronto Lietuvių Filatelistų Draugija šiai sukakčiai paminėti jau išleido specialų voką ir specialų lapelį, kuriame yra atspausdintas Dariaus-Girėno testamentas. Tie vokai irgi renkami filatelistų pasaulyje, tad tuo reikalui jau šioks toks laimėjimas yra.

Lietuvoje šiai sukakčiai paminėti irgi atitinkamai ruošiamasi. Nežinome, kiek ten užsimota projektų. Mus tik pasiekė žinios apie kelis jų.

Gavome jaunojo skulptoriaus Žuklio padarytos Dariaus-Girėno skulptūros nuotrauką. Taip pat gavome nemažą medžiagos apie šiai sukakčiai paminėti jau susuktą filmą, pavadintą "Skrydis per Atlantą". Šį filmą

Danijos vyriausybė nepripažįsta Pabaltijo valstybių aneksavimo

"Laisvės Radijo" lietuviškoji laida pranešė apie Danijos vyriausybės patvirtinimą, kad ji nepripažįsta Pabaltijo aneksavimo. Danų socialdemokratų partijos organas **Aktuelt** (1982.XII.23) žiniomis, laikraščio bendradarbis kreipėsi į užsienio reikalų ministeriją, prašydamas žinių apie pasklidusius gandus, kad Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje siaučianti snukio ir nagų epidemija. Danų užsienio reikalų ministerijos atstovas atsakė, kad tų gaudų neįmanoma oficialiai patikrinti, ir pareiškė: "Mes niekada nepripažinome šių trijų šalių prijungimo prie Sovietų Sąjungos. Dėl tos priežasties negalime užklausti Maskvos dėl gaudų, kurie liečia šiuos tris kraštus. Nors tai labai nepatogu, šiuo atveju politinis požiūris mums daug svarbesnis". Užsienio reikalų ministerija todėl pasinaudojo netiesioginiais informacijų šaltiniais.

Aktuelt bendradarbis savo straipsnyje kritikavo tarybinės propagandos teiginį, kad trys Pabaltijo valstybės laisvai prisijungusios prie Sovietų Sąjungos. Jis rašo: "Danijos ir kitų Vakarų šalių nuomone, 1940 metų rinkimai (Pabaltijo šalyse) visiškai neatitiko to, kas vadinama demokratiniu žaidimu. Štai kodėl šios trys mažosios valstybės ir toliau tebėra žymimos Danijos užsienio reikalų ministerijos žemėlapyje". Danijos užsienio reikalų ministeris Uffe Ellemann Jensen socialdemokratų atstovui pareiškė: "Tai tiesa, kad mes nenorime dėl Pabaltijo kraštų rašyti rusams. Nenorime, kad jie iš mūsų gautų bet kokį raštą, kuri galėtų aiškinti, kaip tų trijų mažų šalių aneksijos pripažinimą".

EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS ATGARSIAI PRANCŪZŲ SPAUDOJE

Prancūzų spaudoje pasirodė nemaža komentarų apie Europos Parlamento priimtą rezoliuciją Pabaltijo klausimu. Laikraštyje **La Croix** (1983.I.15) Brigitte d'Aranda rašo, kad "tarptautinės institucijos retai diskutuoja Pabaltijo valstybių problemas". Europos parlamentarus tokiam žingsniui paskatino 1979 m. paskelbtas 45-ųjų pabaltiečių pareiškimas. Dabar Europos

Parlamentas siūlo, kad Pabaltijo valstybių problema būtų pristatyta Jungtinių Tautų Dekolonizavimo pakomisei. "Jei Europos ministrai išpildys Parlamento pageidavimą", rašo d'Aranda, "Sovietų Sąjunga be abejo mėgins spausti kitus kraštus, kad jie atmetų tą idėją". Pasak autorės, Pabaltijo valstybių teisinė padėtis yra unikali, nes dauguma Europos šalių ir JAV-ės nepripažįsta jų aneksavimo. Straipsnis baigiasi šiuo klausimu: "Ar po Europos Parlamento (akcijos) Jungtinės Tautos turės pakankamai politinės drąsos įrašyti Pabaltijo šalių problemą į savo darbotvarkę?"

"SSSR Kaltinamųjų Suole"—skelbia **Presse Francaise** (1982.XII.10) ir kituose laikraščiuose išspausdinto straipsnio antraštės. Dienraštis **Quest France** (1983.I.16) praneša apie rezoliucijos priėmimą ir cituoja VLIKo pirmininką dr. K. Bobelį, pasak kurio sovietai ypač aršiai persekioja katalikus, kurie sudaro 85 proc. Lietuvos gyventojų.

PABALTIEČIŲ ATSIŠAUKIMAS Į VAKARUS IR JUNGTINES TAUTAS

"Samizdato Archyvas" Munchene paskelbė 1982 m. (?) išleista "Atvirą Estijos, Latvijos ir Lietuvos Gyventojų Atsišaukimą į Vakarų Demokratijų Vadovus ir Jungtinių Tautų Saugumo Tarybą", ir jį palydintį memorandumą. Abu dokumentai pasirašyti dviejų asmenų inicialais. Atsišaukime rašoma kaip Sovietai okupavo Pabaltijo valstybes ir kitas teritorijas Hitlerio-Stalino pakto pasėkoje.

Memorandume sakoma: "Sovietų valdžią okupuotose Pabaltijo valstybėse palaiko tik okupaciniai daliniai ir politinis teroras . . . Sovietų Sąjungos . . . pastangos visiškai 'sovitizuoti' Pabaltijo sritį nepavyko . . . nepaisant to, kad šios kovos metu, pabaltiečiai turėjo didelių nuostolių". Autorių nuomone, JAV-ių ir kitų Vakarų šalių atsisakymas susitaikyti su Pabaltijo valstybių okupacija ir įjungimu į Sovietų Sąjungą yra "lemiamas veiksnys" pabaltiečių kovoje už išsilaisvinimą ir laisvą apsisprendimą. (ELTA)

susuko Lietuvos Filmų studija, režisuojant R. Vabalui, kuris kartu su dramaturgu J. Glinskiu filmui parašė scenarijų.

Šiame filme veiksmas prasideda 1927 metų pavasarį, kuomet skrydžio sumanytojas Steponas Darius išvyksta ieškoti sau draugų ir pritarėjų į JAV. Filmą baigiasi 1933 metų liepos 17 dieną tragišku Lituanicos lėktuvo nukritimu netoli Soldino (buvusi Vokietijos teritorija, dabar priklausanti Lenkijai).

Nemaža filmo veiksmų vaizduoja Ameriką, jos lietuvius. Gal būt išpūdingiausias iš tokių kadru yra vaizduojantieji įvykius 1933 m. liepos 15 d. New Yorke Floyd Bennett aerodrome. Čia filmo kadrai rodo, kaip daugelio rankų išstumiamas iš angaro išrieda Lituanicos lėktuvas. Matomi rankų paspaudimai, geri linkėjimai. Tada lakūnai lipa į lėktuvą, užvedamas propeleris ir su dideliu garsu lėktuvas atsiplėšia nuo žemės.

Šio filmo režisierius R. Vabalas apie savo darbą taip sako: "Atkurdami tuometinės Lietuvos, Vokietijos, Prancūzijos, JAV gyvenimą, rodydami trečiojo dešimtmečio aviacijos pasiekimus, jam žinodami Dariaus ir Girėno žygdarbį, mes norime, kad pagrindinė—žmogaus, siekiančio tikslo,—tema rastų atgarsį žiūrovų, ypač jaunimo tarpe".

Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų ir drąsesnių žygių,—taip pradėjo savo testamentą Darius ir Girėnas. Kokiais darbais mes jiems už tai atsilyginsime?

Edvardas Sulaitis

Vienybe, 1983 m. balandžio 30 d.

Vokietijos lietuviai atnaujino dr. Vydūno kapavietės sutartį

Šiomet vasario 20 d. suėjo 30 metų nuo dr. Vydūno/Viliaus Storastos mirties. Jis mirė Vakarų Vokietijoje, Detmoldo mieste. Vietos lietuvių rūpesčiu jis tada buvo palaidotas Alter Friedhop kapinėse. Vokietijoje gyvenantys lietuviai evangelikai liuteronai ir toliau rūpinosi jo kapu. Dabar, artėjant trisdešimties metų mirties sukakčiai, kapinių vadovybė parašė jo kapo globėjams, kad jau baigiasi senoji sutartis ir reikia ją atnaujinti. Neatnaujinus jos, kapavietė būtų buvusi panaikinta.

Kapavietės atnaujinimo reikalu tuojau susirūpino būrelis lietuvių. Vasario 16 gimnazijos liuteronų kapelionui Fr. Skėriui apsiėmus tvarkyti reikalus, dvidešimčiai metų atnaujinta sutartis su kapinių vadovybe. Tokiu būdu dabar dr. Vydūno kapo neliečiamumas užtikrintas iki 2003 m. Sutarties atnaujinimas atsiėjo apie 450 DM, kurias sudėjo patys lietuviai.

Vydūnas (filosofijos garbės daktaro laipsnis jam suteiktas Lietuvos universiteto 1928 m. už jo nuopelnus lietuvių tautai ir jos kultūrai) buvo gimęs 1868 m. kovo 29 d. Jonaičiuose, Šilutės apskr. vidurinės mokyklos mokytojo cenzos, Vokietijos universitetuose—Greifswalde, Halle, Leipzig ir Berlyno studijavo kalbas, religijos, kultūros, meno, filosofijos, sociologijos, gamtos ir kt. mokslus.

Jo visuomeninė veikla centravosi Mažojoje Lietuvoje. Su mažlietuvių organizavo choras, ruošė dainų šventes. Bet lietuvių tautai jis yra žinomas labiau kaip filosofas, rašytojas, poetas-dramaturgas, kultūrininkas.

II Pas. karo metu jis pasitraukė į Vakarų. 1946 m. pateko į Vokietiją, kur lietuviai tremtiniai jį globojo. Ilgiausiai jis gyveno Detmoldo, kur savo metu buvo susispietęs lietuvių kultūrininkų būrys, net buvo lietuvišką operą įkūrė.

Vydūnas dažnomis progomis ir viešai pasirodydavo. Prie šio rašiniuko dedama nuotrauka jį vaizduoja kalbantį Vasario 16 gimnazijos atidaryme Diepholze, kur gimnazija įsikūrė, o paskui po poros metų persikėlė į dabartinę savo vietą Huettenfelde. Čia darbuoja

si ir tasai evangelikų liut. būrelis, kuris dabar Vydūno kapavietės likimu pasirūpino.

NORI ATSTATYTI LIETUVIŠKĄ KRYŽIŲ AUGSBURGE

Tuojau po karo Augsburgėje gyveno daug lietuvių tremtinių ir reiškėsi nemaža kultūrine veikla. Buvo pasistatę ir kryžių lietuviškais motyvais.

Bet tasai kryžius savo dienas atgyveno, medis supuvo, ir prisiėjo jį nugriauti. Augsburgėje gyvenantys lietuviai, o ypač jaunosios kartos gydytojas Arūnas Laukaitis su žmona, taip pat gydytoja, dabar nori toje pačioje vietoje kitą kryžių pastatyti. Vokietijos valdžia vertina panašios rūšies paminklus, bet lėšų tam reikalui neskiria, tai patys lietuviai renka aukas pastatyti. Atsiliepia įvairiuose kraštuose gyvenantys buvę augsburgiečiai.

PENKERI METAI NUO DR. JONO PUZINO MIRTIES

Šiomet balandžio 14 d. suėjo penkeri metai, kai mirė prof. dr. Jonas Puzinas. Lietuvoje jis išėjo universitete lietuvių kalbos, literatūros, lyginamosios kalbotyros mokslus, tobulinosi Heidelbergo universitete ir įsigijo filosofijos daktaro laipsnį.

Lietuvoje jis dėstė universitete, o atgavus Vilnių, Vilniaus universiteto humanitarinių mokslų fakultete pirma buvo archeologijos katedros vedėju, vėliau prodekanu ir dekanu.

Vokietijoje, Hamburge, Pabaltijo universitete jis buvo įvairiose pareigose—pradžioje organizaciniame komitete, baltų proistorės profesorium, filosofijos fakulteto prodekanu, lietuvių sektoriaus prorektorium ir paskui rektorium.

Amerikoje dr. Puzinas, gyvendamas Philadelphijoje, vėliau New Yorke, daugiausia pasidarbavo Lietuvių Enciklopedijos redagavime. Iš 35 tomų jis suredagavo 16 tomų, kai kuriuos kartu su kitais.

New Yorke jis dirbo VLIKE, Lietuvos Laisvės Komitete. Jo kantrybė ir taktiškumas padarė nemažai įtakos ir 1964 m. pasiekiant VLIKo politinių grupių apjungimo.

KODĖL LIBERALAI NUŽYGIAVO JUODŲJŲ PUSĖN?

ADV. CHARLES P. KAL

Per praeitus balandžio 12 d. rinkimus Chicagoje Baltieji pralaimėjo gana skaudžiai. Niekas nesitikėjo, kad Chicagos baltosios rasės piliečiai pralaimės. Maža grupė juodų liberalų gana gerai išmokyta ir paruošta, kaip nusverti silpnę grupę.

Iš statistikos U. S. Census, 1936, kurią parengė buvęs kongresmanas A. Sabat, John Talman, teis. E. Jarecki, adv. Jurgelionis, Illinois gubern. Otto Kerner ir buv. prok. padėjėjas C. P. Kal matyti, kad Illinois valstijoje prieš 47 metus gyveno 30 tautų. Tuo laiku Illinojuje gyveno 2,577,767, o Chicagoje jų buvo daugiau kaip pusė. Šios visos (30) tautos yra JAV piliečiai bei jų čia gimę vaikai, kilę iš Europos kraštų.

Per pastaruosius 47 metus Chicagos miestas yra išaugęs 10 kartų. Tačiau politinėje srityje jis atsiliko nuo pažangos, ir to rezultate baltoji rasė nukentėjo, įskaitant ir lietuvius, kurių taisy laikais Illinojuje gyveno 140,955, o dabar — 1,409,550.

Šių 30 tautų gyventojai ir jų vadovai sąžiningai ir sunkiai dirbo ir pastatė didingą Chicagos miestą, o socialistai bei liberalai dirbo ir rengėsi tą miestą užimti. Ir šiandieną mes matome skaudų rezultatą—netenkame atsiektų kultūros, ekonomijos įstaigų, bažnyčių ir ateities.

Iš laiškų Vienybei

KAM TYLĖTI

Kanadoje išeinančiame mėnesiniam laikraštyje *Speak Up*, leidžiamam lietuviui G. Urbono, kovo mėnesio laidoje yra Viliaus Braženo laiškas senatoriui Goldwater. Kartu su laišku—ilgas memorandumas liečiantis tos specialios tyrinėjimų įstaigos OSI ir jos vedėją Allen Ryan. Memorandume nurodoma to tyrinėjimo žala ir galimos pasekmės ir prašoma Goldwaterio komisijos, kartu su kongresu ir FBI, į šį reikalą įsigilinti.

Mūsų veiksmų, o t. p. privačių veiklių visuomenininkų parama G. Urbono leidiniui *Speak Up* pinigiskai ir prenumeratom turėtų būti suaktyvinta, nes jame pasirodo vis daugiau ir daugiau rimtų ir išsamių straipsnių anglų kalba apie Sovietų Sąjungos veiklą. Straipsnis tinka iškirpti ir pridėjus prieraišą, pasiūsti mūsų atstovams Kongrese ar Senate. Kai kurie tinka pasiūsti net ir pačiam prezidentui—su prieraišu jo dėmesiui: *Attention*. Gavėjai tikriausiai atkreips dėmesį, jeigu jie gaus tokių laiškų daugiau negu iš vieno, gavėjų balsuotojų tokias iškarpas, kreipiančias jų dėmesį aktualiais klausimais.

Kovo mėnesio laidoje straipsniai liečiantieji mus: *The Baltic States: the current situation* (D-ro A. Pranckevičiaus kalba pasakyta vasario 16 d. minėjime), *The USSR Constitution—as seen by a citizen, From American leaders—trust the communists???* (apie vi-

Tai mums turėtų būti istorinė pamoka. Pvz., maža išprusintų socialistų bei liberalų grupė su savo vadais Leninu, Stalinu, Trockiū ir kitais lengvai nuvertė stipriausią pasaulyje caro valdžią ir įkūrė diktatūrą.

Dabar ir Chicagoje įvyko rinkiminis "perversmas" tik dėl to, kad liberalai, juodų rasė ir nemaža baltųjų grupė buvo gerai susiorganizavę. Republikonų kandidatas adv. Epton turi garbingą biografiją, bet jis neturėjo pakankamai išlavintų politinių patarėjų ir todėl nežymiu skaičiumi pralaimėjo.

Išrinktasis meru pareiškė, kad jo administracija "vykdys įstatymus", vad. "Civil rights", leis statyti komplektinius namus baltųjų rajonose, Marquette Parke ir kitur.

Dėl tokio griežto pareiškimo labai nustebo ir nusigando baltieji, kartu ir mes, lietuviai, kad baltųjų gyvenamuose rajonuose bus priverstinai maišomos juodų žmonių šeimos. Ir tai įvyko tik dėl to, kad baltieji silpnai veikė politiskose organizacijose.

Kadangi juodų žmonių vadai užgrobė Chicago, liberalams padedant, ir abejotina, ar paleis ją, vienintelė išeitis: kad demokratai ir republikonai susijungtų organizuotai veikti kartu. Tik tokiu būdu mes pasieksime ir apsiginsime savo "civil rights".

sas tas sutartis, kurias sovietai sulaužė). Ilgas ir įdomus per visą puslapį straipsnis apie vieną Amerikos žymų kapitalistą Armand Hammer, per daugelį metų bizniavojusį ir kraujuotais pinigais praturtėjusį...

•••

Mūsų New Yorke senatorius D. P. Moynihan Senato Select Committee on Intelligence vicepirmininkas, aukštos inteligencijos ir erudicijos žmogus, neseniai lankėsi Pakistane ir nusifotografavo aguonų lauke, o iš aguonų gamina opiumas ir kiti narkotikai.

Senatorius Moynihan rūpinasi tais kraštais, kurie prisideda prie narkotikų gamybos, o gauna dideles pašalpas iš JAV. Štai, proga mūsų tautiečiams, gyvenantiems šio senatoriaus ribose New Yorke, parašyti jam laiškus ir paklausti, ar jis būdamas Pakistane susidomėjo su artimai esančiu Afganistanu, tikrai sužinoti, ar JAV tikrai pagelbsti afganistaniečiams "nupilti ruskius", kurių amerikiečiai nei Korėjoje nei Vietname nei vieno "nenupylė", o pražudė daugiau šimto tūkstančių savųjų. Kad mūsų žiniomis (pagal Eivą) amerikiečių pagalba Afganistanui lygi nuliui, mažai turi ginklų ir tie patys kovotojai sumaišyti. Ir kam JAV taip jau pulti padėti El Salvadorui, kuriame salvadoriečiai vienas kitą nupila, priedo dar ir amerikiečius. Ir vėl nėra nė vieno ruskio (kaip žinome juk žuvo ir lietuvių) kuris tą ugnį tenai užkūrė.

Kodėl Gerbiamajam senatoriui to nepriminti? **Kazys Mikna**

Dr. Vydūnas kalba Vasario 16 Gimnazijos atidarymo iškilmėse Diepholze 1951 m. vasario 16 d.

Vienybė, 1983 m. balandžio 30 d.

LIETUVIAI AMERIKOJE IR PASAULYJE

CLEVELAND, OHIO

KNYGOS "LIETUVIAIS NORIME IR BŪT" PRISTATYMAS

Balandžio 10 d. Clevelando lietuviai supažindinti su nauja knyga-vadovėliu. Tai romanas "Lietuviais norime ir būt". Vardas paimtas iš Jurgio Sauerveino Mažosios Lietuvos himno. Autorė-dr. Danguolė Tamulionytė, iliustratorė-dail. Nijolė Palubinskienė. Išleido JAV LB Švietimo taryba. Leidimą parėmė Lietuvių fondas, Petras Tamulionis ir pati autorė. Kaina \$20. Knyga taikoma elementariniam lietuvių kalbos kursui.

Ta pati autorė yra parašiusi ir "Lietuvių kalbos pratimus" su tos pačios dailininkės iliustracijomis 236 psl.

Dr. Tamulionytė, jau už Lietuvos ribų gimusi pedagogų Antano ir Vitalijos Tamulionių duktė, bakalauras laipsnį iš prancūzų kalbos ir literatūros išgijo Western Reserve universitete Clevelande, studijavo McGill universitete Montrealyje, Kanadoje, Sorbonos universitete Prancūzijoje, o studijas baigė daktaratu 1975 m. Case Western universitete.

Autorė kalba lietuvių, anglų, prancūzų, vokiečių ir ispanų kalbomis. Dabar dėsto prancūzų kalbą Cleveland State universitete ir anglų kalbą svetimtaučiams anglų mokykloje CWR universitete. Jau dešimtį metų moko vysk. M. Valančiaus suaugusiųjų kursuose nemokančius lietuvių kalbos. Ji Švietimo tarybos buvo pasiūsta dviem mėnesiam į Pietų Ameriką, kur Venezueloje, Argentinoje ir Urugvajuje ruošė lituanistikos mokytojus, naudodama savo metodą.

Dr. Tamulionytė yra parašiusi per 100 straipsnių literatūros ir pedagogikos klausimais, knygų recenzijų, dalyvavo knygų vertinimo komisijose, jų tarpe ir romanų konkurso komisijose.

Švietimo tarybos pirm. J. Kavaliūnas aukštai vertino šią dr. Tamulionytės knygą ir pranešė, kad autorė yra prizadėjusi įkalbėti juostelių ir savo metodikos kursą vystyti toliau.

Knygą palankiai įvertino Karin Wishner (Vyšniauskas), siekianti magistro laipsnio daugiakalbėje pedagogikoje. Žodžiu sveikino Vida Bučmienė, buvusi ilgametė šv. Kazimiero lit. mokyklos direktorė,

Solistas Bernardas Prapuolenis su akomp. K. Kuprevičiute.

Vl. Bacevičiaus nuotr.

Korp! Giedra (kurios narė yra ir Danguolė), lit. kursų vardu Barbarą Taraškienė ir St. Radzevičiūtė bei B. Prapuolenio vardu—R. Vyšnionytė. Autorė padėjo už sveikinimus ir dovanas.

Pristatymą rengė šv. Kazimiero lituanistinė mokykla. Parengimui vadovavo mokyklos direktorius Jonas Vyšnionis.

Buvo ir meninė dalis, kurią atliko solistas Bernardas Prapuolenis, akompanuojant Kristinai Kuprevičiutei.

VYRESNIO AMŽIAUS LIAUDIES DARBŲ PARODA

Gegužės mėnuo pavadintas "Vyresnių žmonių" (Senior Citizens) mėnesiu. Ta proga Clevelande rengiama paroda, kurioje savo darbus išstatys 23 parinkti liaudies menininkai, pavaizduojantys savo kultūrinės ir tautinės tradicijas. Parodos tikslas yra kultūrinio palikimo perdavimas ateinančioms kartoms.

Lietuviams šioje parodoje atstovaus Pranas Neimanas su medžio drožiniais ir Ona Žilinskienė su paveikslais ir kt. Paroda bus gegužės 2-6 d., nuo 9 v. r. iki 5 val. popiet naujame Medical Mutual pastate, East 9-ta ir St. Clair gatvė. Parodą gegužės 2 d., 12 val. atidarys Clevelando burmistras George Voinovich.

Dalis Clevelando Lietuvių Pensininkų Klubo narių, kurie kas mėnesį susirenka pasikalbėti ir papietauti. Klubas turi 220 narių.

Vl. Bacevičiaus nuotr.

WORCESTER, MASS.

Dr. Vinco Kudirkos Šaulių kuopa šeštadienį, gegužės 14, 7 v. v. rengia Maironio Parko salėj koncertą. Programą atliks solistė Dava Mongirdaitė iš Bostono. Jai akomponuos dr. Edmundas Saulius Cibas.

Solistė muziką ir dramą studijavo Bostono universitete operos departamente su Sarah Caldwell. Ji koncertavo lietuvių kolonijose Amerikoje ir Kanadoje. Ji atliko pagrindines roles Lietuvių operoj Chicagoje (Violeta Traviatoj, Oskara Kaukių baliuje ir Marcelina Fidelio) ir Chicago operoj (Mimi Bohemoj).

Po koncerto šaulės pavaišins. Bus ir šokių muzika.

Išvyka į Chicago

Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopa

Dr. Danguolė Tamulionytė, "Lietuviais norime ir būt" knygos autorė, su savo tėvu Antanu ir krikšto tėvu J. Karveliu bei artimais giminėmis po knygos pristatymo Clevelande.

Vl. Bacevičiaus nuotr.

KANADOJE

SUKAKTUVINĖ SKAUTŲ STOVYKLA

LSS-gos 65 metų sukaktuvinė stovykla įvyks liepos 31-rugpjūčio 13 d. d., Woodland Trails Camp, Aurora, Ont., apie 40 km nuo Toronto.

Ją rengianti LSS vadovybė nuostatė mokesį, paruošė programas, pakvietė pareigūnus, išplanavo pastovykles, stovyklavimo būdą ir atliko daug kitų paruošimo darbų.

Ūkiniam reikalams (stovyklavie-

tės nuomojimas, sutartys su kanadiečiais, stovyklavietės pritaikymas savo reikalavimams, transportas, maitinimas) sudarytas prie Kanados rajono vadijos specialus organizacinis k-tas, kuriam vadovauja ps. Algis Senkus, vienas iš "Woodland Trails" vadovų paruošimo instruktorių.

Stovykloje žada būti apie 800 jaunimo iš įvairių kraštų ir miestų. Tokios platesnės apimties stovyklos būna kas penkeri metai. Šį kartą Toronto pašonėje būsianti tokia stovykla yra retesnė proga dalyvauti visiems.

SPAUDOS BALIUS

Tėviškės žibūrių tradicinis balius balandžio 9 d. Toronte sutraukė daug publikos iš visos Kanados.

Programą pradėjo KLK Kultūros D-jos "Žiburiai" pirm. dr. S. Čepas, primindamas Aušros šimtmečio sukaktį ir bendradarbio a. a. kun. St. Ylos mirtį bei pakviesdamas pagerbti jį minutės tyła.

Meninę programą atliko torontiškie "Gintaro" muzikos bei dainos vienetas, vadovaujamas G. Paulionienės ir Ž. Šilinkaitės.

Su "Gintaru" solo dainavo Rimas Paulionis, primenantis Šabaniausko stilių. Publika visus šiltai sutiko.

VELYKŲ STALAS

Toronto Lietuvių Namuose balandžio 10 d. įvyko Velykų popietė, kurioje dalyvavo apie 400 publikos.

Meninę programą atliko sol. L. Marcinkutė ir sol. V. Verikaitis, akompanuojami J. Govėdo, jauni pianistai—G. Batūra, K. Sakutė ir vaikų darželio auklėtiniai.

Velykų bobutės vaidmenį atliko L. Mačionienė. Scena buvo papuošta A. Jucienės pastangomis.

Karalienės Mortos menėje buvo surengta A. Vaitonienės ir L. Nakrošienės margučių bei tautodailės parodėlė.

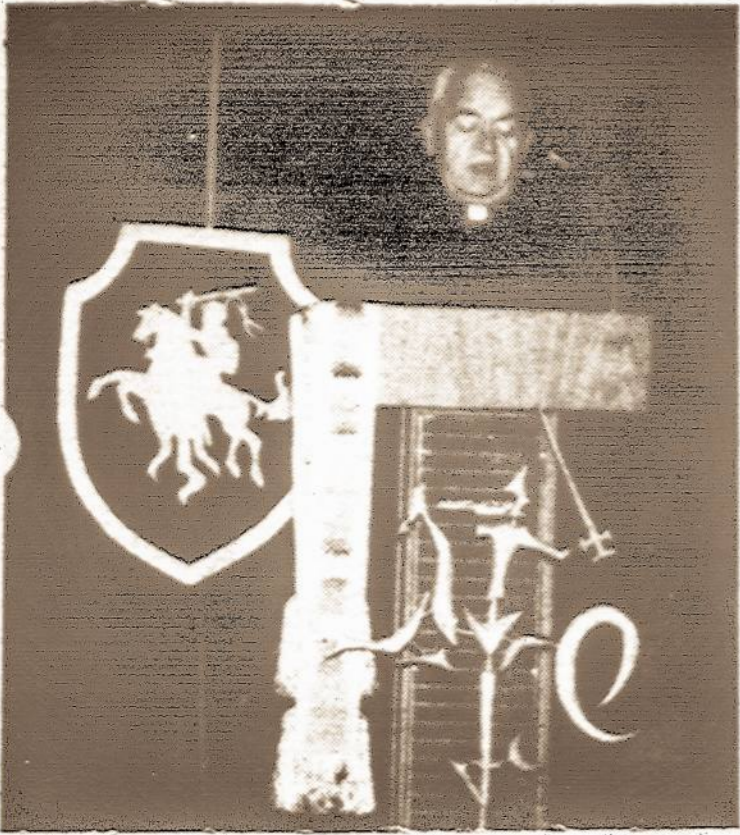
LANKĖSI LIET. NAMUOSE

Pakeliui iš JAV į Australiją, Londone buvo apsisutojos ir Lietuvių Namuose lankėsi Rimgaudas Kalibatas, anksčiau dalyvavęs Londone liet. jaunimo veikloje. Dabar jis pastoviau apsigyvens Sydnejuje, kur jis dirba kompiuterių firmoje ir vadovauja prekybos departamentui Australijoje.

Vienybė, 1983 m. balandžio 30 d.

Skaitytojus prašome: nepamirškite atnaujinti Vienybės prenumeratą.

Du Vasario 16 minėjimai Baltimorėj

Šv. Alfonso liet. parap. kleb. Antanas S. Dranginis kalba malda už žuvusius dėl Lietuvos laisvės.

Baltimorės Lietuvių Taryba dėl sniego pūgų atidėta Vasario 16 minėjimą suruošė vasario 20 d.

Baltimorės lietuvių namuose įvyko "šumnas" minėjimas, pavadintas "banketu". Į šį banketą buvo pakviesti Baltimorės miesto mėras W. Donald Schaefer, Marylando gubernatorius ir kiti Baltimorės miesto žymūs svečiai. Pagrindiniu kalbėtoju buvo dr. Jonas Stiklorius, iš Philadelphijos.

Bilietai į šį banketą buvo platunami pas atskirus asmenis ir pardavinėjami prie įėjimo po \$12. Daug baltimoriečių, netekusių darbo, arba pragyvenančių iš senatvės mažų pensijų, negalėjo patekti į šį banketą.

Energingo LB Baltimorės apylin-

kės valdybos pirmininko Vytauto Eringio dėka vasario 27 d, sekmadienį, 2 val. p. p. Lietuvių namų didžioje salėje buvo suruoštas kitas Vasario 16 minėjimas į kurį visi buvo leidžiami nemokamai.

Taigi vienas minėjimas buvo skirtas "patricijam", o kitas "plebėjam".

Šiek tiek plačiau noriu pasidalinti išpūdžiais iš antrojo minėjimo.

Atidarė LB Baltimorės apyl. vald. pirm. Vytautas Eringis. Lietuviai legionieriai iš 154 A.L. dalinio, pasipuošę tautiniais rūbais, į salę įnešė Lietuvos, JAV ir savo vėliavas. Juos palydėjo taip pat pasipuošiusios tautiniais drabužiais lietuvaitės. "Dainos" choras sugiedojo JAV ir Lietuvos himnus. Maldas lietuviškai ir angliškai sukalbėjo šv. Alfonso liet. parapijos kleb. kun. Antanas S. Dranginis.

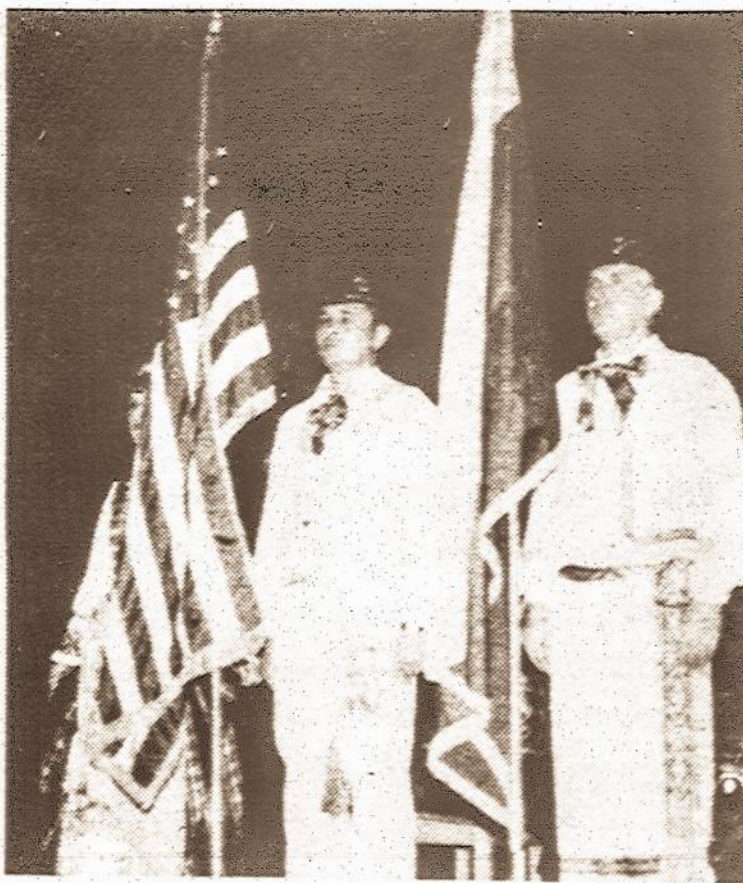

Pagrindinė kalbėtoja Gintė Damušytė.

Pagrindinė kalbėtoja buvo jaunosios kartos atstovė Gintė Damušytė, iš New Yorko. Kadangi ji dirba Lietuvių Informacijos Centre, tai puikiai žino dabartinę Lietuvos padėtį.

Ji apibūdino pavergtos Lietuvos pogrindžio spaudos reikšmę, pateikė statistikos apie lietuvių areštus ir trėmimus į Sibirą.

Toliau kalbėjo Juozas Gaila. Jis alegoriškai palygino, kad lietuvių tauta dabar serganti raudonojo vėžio liga. Jo kalba buvo neilga, bet išpūdinga. Po to buvo trumpa

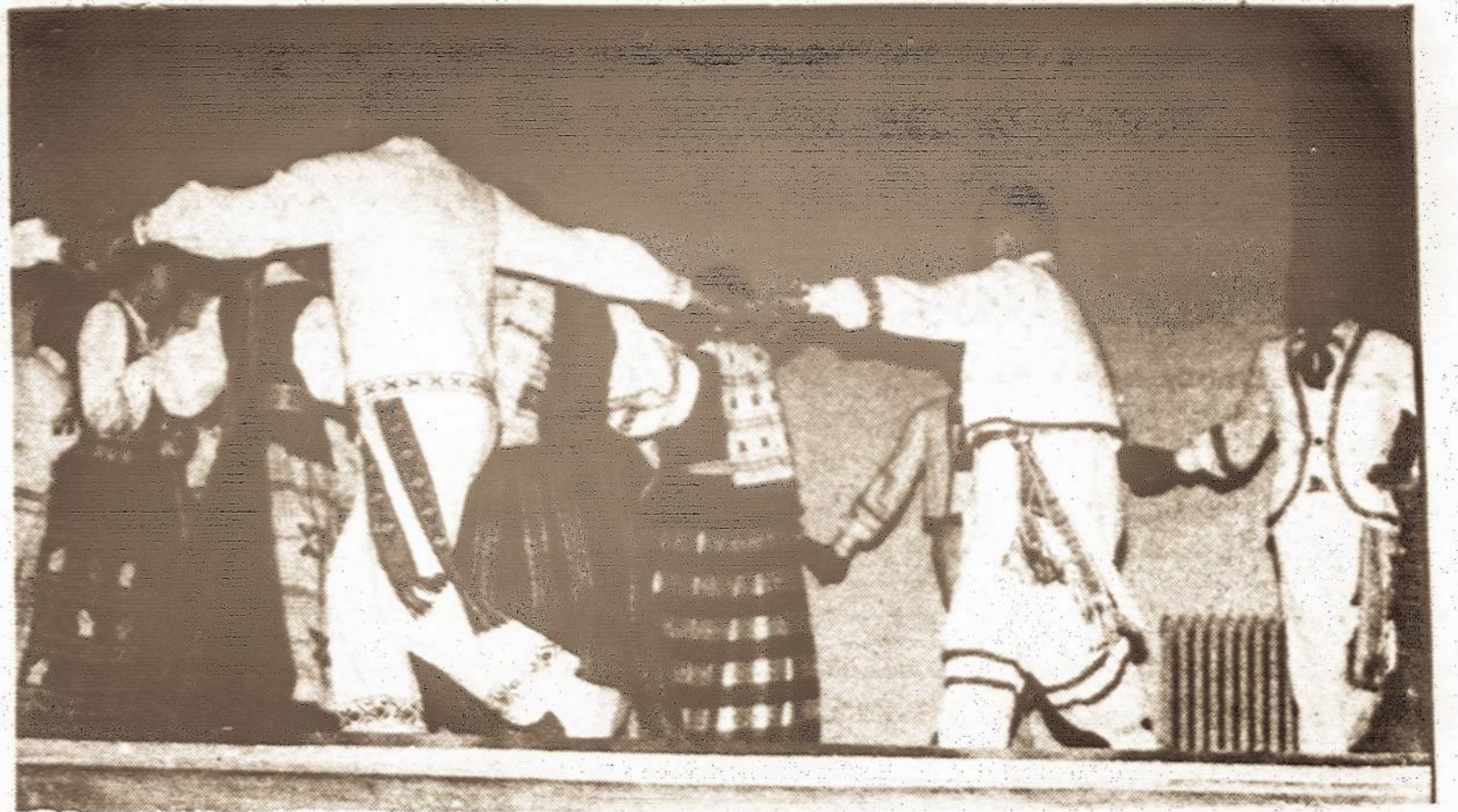

Liet. legionieriai scenoje su JAV ir Lietuvos vėliavom.

Tautinių šokių grupė "Svajonė".

Vienybė, 1983 m. balandžio 30 d.

Tautinių šokių grupė "Aras".

pertrauka, kurios metu surinkta \$1430.

Meninėje dalyje pasirodė mišrus choras "Daina", vadovaujamas amerikietės muzikės Charlotte Morris ir Punksko lietuvių daina ir tautinių šokių grupės "Aras" ir "Svajonė". Pranešėja Nida Gailaitė, pasipuošusi tautiniais drabužiais, gražiai kalbėdama lietuviškai (daug mūsų jaunimo jau "neikerta" lietuviškai) pravedė programą.

Pirmiausia moterys padainavo Punksko lietuvių daina "Gintaro kraštas". Po to vyrai atliko karo žygio dainą, o mišrus choras padainavo, "Kur giria žaliuoja".

Algio Vitkausko vadovaujamos šokių grupės "Svajonė" pašoko "Subatėlę" ir šokė su abrusėliu, o "Žekelį" ir "Aušrelę" atliko "Aras".

Meninė programa buvo gana trumpa, bet paliko gražų išpūdį.

Publika labai dėkinga LB Baltimorės apylinkės V-bai ir jos pirm. Vytautui Eringiui už šį gražų Vasario 16 minėjimą.

Vosilkėlė

P. S. Beje, pereitą sykį, aprašant Baltimorės radijo programos 35 m. sukantį, išibrovė klaidą. Tautinės S-gos vietos skyriaus pirmininku yra Vladas Bačasukas, o ne Bačanauskas.

Neringos stovyklavietėje 1983 metais ruošiamos stovyklos: lietuvių kilmės vaikams anglų kalba birželio 26-liepos 9, lietuvių mergaitėms liepos 10-30, lietuvių berniukams rugpjūčio 14-27, ateitininkų liepos 31-rugpjūčio 13 d. Registruotis: I.C.C., Putnam, Conn. 06260.

BALTIC DELIGHTS 1983

VISIT LITHUANIA—MAY, JUNE, JULY, AUGUST

Departures from New York, Montreal, Los Angeles and Seattle on Finnair wide body jets. Fly directly to Helsinki. Travel to Tallinn by ship and on to Riga by bus. Fly to Vilnius from Riga and fly from Vilnius to Tallinn.

MINI TOURS 10 NIGHTS/11 DAYS—5 NIGHTS VILNIUS,
2 NIGHTS RIGA
2 NIGHTS HELSINKI

From New York and Montreal tour rates \$1353.00—\$1561.00
Seattle \$1487.00—\$1692.00
From Los Angeles \$1628.00—\$1797.00

MAXI TOURS 14 NIGHTS/15 DAYS—5 NIGHTS VILNIUS,
2 NIGHTS RIGA,
3 NIGHTS TALLINN,
3 NIGHTS HELSINKI

From New York and Montreal tour rate \$1515.00—\$1723.00
Seattle \$1649.00—\$1854.00
From Los Angeles \$1790.00—\$1959.00

Tour includes *** all meals; transfers; taxes; First Class accommodations in Helsinki, Riga, Tallinn and Vilnius; daily sightseeing programs in the Baltics, [optional program in Helsinki]; excursions to Kaunas and Trakai. Land rates based on sharing twin accommodations, air rates on Group 10 Apex air fares in effect January 1, 1983.

EARLY BIRD DISCOUNTS FOR RESERVATIONS
DEPOSITED BEFORE MARCH 30

FINNAIR
Simple elegance...
by Finnish design

FOR INFORMATION CONTACT STEPHANIE HORTON

UT

UNION TOURS, INC.

6 East 36th Street, New York, N.Y. 10016
Tel. (212) 683-9500

LIETUVIAI CHICAGOJE

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos pirm. J. Janušaitis įteikia 250 dol. stipendiją Illinois un-to žurnalistikos studentei S. Zalatorūtei per Aušros laikraščio šimtmečio minėjimą Chicago's Jaunimo Centre. B. Zalatorienės nuotr.

Algirdo Gustaičio sudarytas, Liet. Šaulių Sąjungos už Lietuvos ribų išleistas Lietuvos žemėlapis, sumažinto didumo, gaunamas nemokamai, kreipiantis adresu: Algirdas Gustaitis, 7946 West 4th Street, Los Angeles, CA 90048. Pilno didumo žemėlapiai ir 14-kos Lietuvos miestų herbai, piešti dail. T. Valiaus ir panaudojami A. Gustaičio sudarytam Lietuvos žemėlapiui, gaunami kreipiantis į Liet. šaulių s-gos išdininką S. Bernatavičių, 1513 South 48th Court, Cicero, IL 60650.

Vytas Ruginis, gavęs Yale universitete New Haven, Conn. magistro laipsnį iš dramos, vaidina televizijoje, 7 kanale, serijiniam veikale Ryan's Hope. Vytas Ruginis yra iš Cicero, Ill., kur jis augo ir mokėsi ir kur dabar gyvena jo tėvas.

Kaip gyvena Ona ir Jonas Keraminai

Daugel New Yorko ir apylinkių lietuvių gerai pažįsta Oną ir Joną Keraminus, gyvenusius Commack, Long Island nepertoliausia nuo New Yorko. Dabar jau daugiau negu metai jiedu įsikūrę Rockford, Ill., netoli Chicagos.

Jiedu čia gražiai susitvarkė, tačiau Ona Keraminiene vėl užpuolė ligos. Nuo Padėkos Dienos švenčių ji pradėjo nesveikuoti ir po ilgesnių tyrimų buvo paguldyta ligoninėn, kur padaryta gana sunki vidurių operacija. Ten ji išgulėjo apie mėnesį laiko. Dabar jau sugrįžo namo, kur vyro priežiūroje sveiksta.

Apie juos neseniai rašė New Yorke gyvenęs žurnalistas Sigitas Krivickas Vilniaus Tiesos dienraštyje (vasario 13 d.) Šalia kitų dalykų jis taip rašo:

Savo ruožtu mums malonu prisiminti ir jaukią, išpuoselėtą Keraminų sodybą mažoje Komeko gyvenvietėje maždaug vidurį panašios į kardą Longailendo salos, kuri tįso nuo Manheteno į rytus per 180 kilometrų. Tai buvo vienintelė tokia visose Niujorko apylinkėse sodyba, kuri turėjo... Gedimino pilį. Na, ne mūrinę, o medinę ir maždaug penkiasdešimt kartų ma-

ALTO SEKRETORIUS IR KOMISIJS

Amerikos Lietuvių Tarybos valdybos posėdyje, pirm. dr. K. Šidlausko pasiūlymu, ALTo sekretoriumi vėl perrinktas inž. Grožvydas Lazauskas, parodęs daug rūpestingumo eidamas šias pareigas iki šiol. Komisijų pirmininkais išrinkti: Sekretoriato-inž. Gr. Lazauskas, Politinės-dr. K. Šidlauskas, Visuomeniniams reikalams-dr. L. Kriaučeliūnas, Skyrių-T. Blinstrubas, Finansų-M. Pranevičius, Teisių ir statuto-adv. A. Domanskis, Namų administravimo-dr. Vl. Šimaitis, Spaudos ir informacijų-kun. dr. J. Prunskis.

V PLJ Kongreso stovyklos programos tikslas—supažindinti stovyklaujantį jaunimą su Lietuvos istorija. Pirmąją stovyklos dieną bus nagrinėjama lietuvių tautos kilmė, antrąją—analizuojama tautinio atgimimo laikotarpio uždaviniai ir sunkumai, trečiąją—stovyklautojai atkurs Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį, ketvirtąją—jaunimas susipažins su dabartinio jaunimo padėtimi okupuotoje Lietuvoje ir paskutinąją dieną—nagrinės įvairių kraštų lietuvių charakterį ir visus rišantį lietuviškąjį solidarumą. V PLJK stovykla įvyks nuo liepos 4 iki 10 dienomis Oberlin kolegijoje, arti Cleveland, Ohio.

PLJ Kongreso oficialusis atidarymas bus II-jų PLD metu, University of Illinois at Chicago. Jaunųjų menininkų paroda vyks ten pat nuo birželio 21 iki liepos 9 d. School of Architecture and Urban Design. Talentų vakaras bus liepos 2 d. Bismarck viešbutyje.

žesnę už originalą. Ji buvo užtūpdyta ant išmoningai išrasytų varų skersinio.

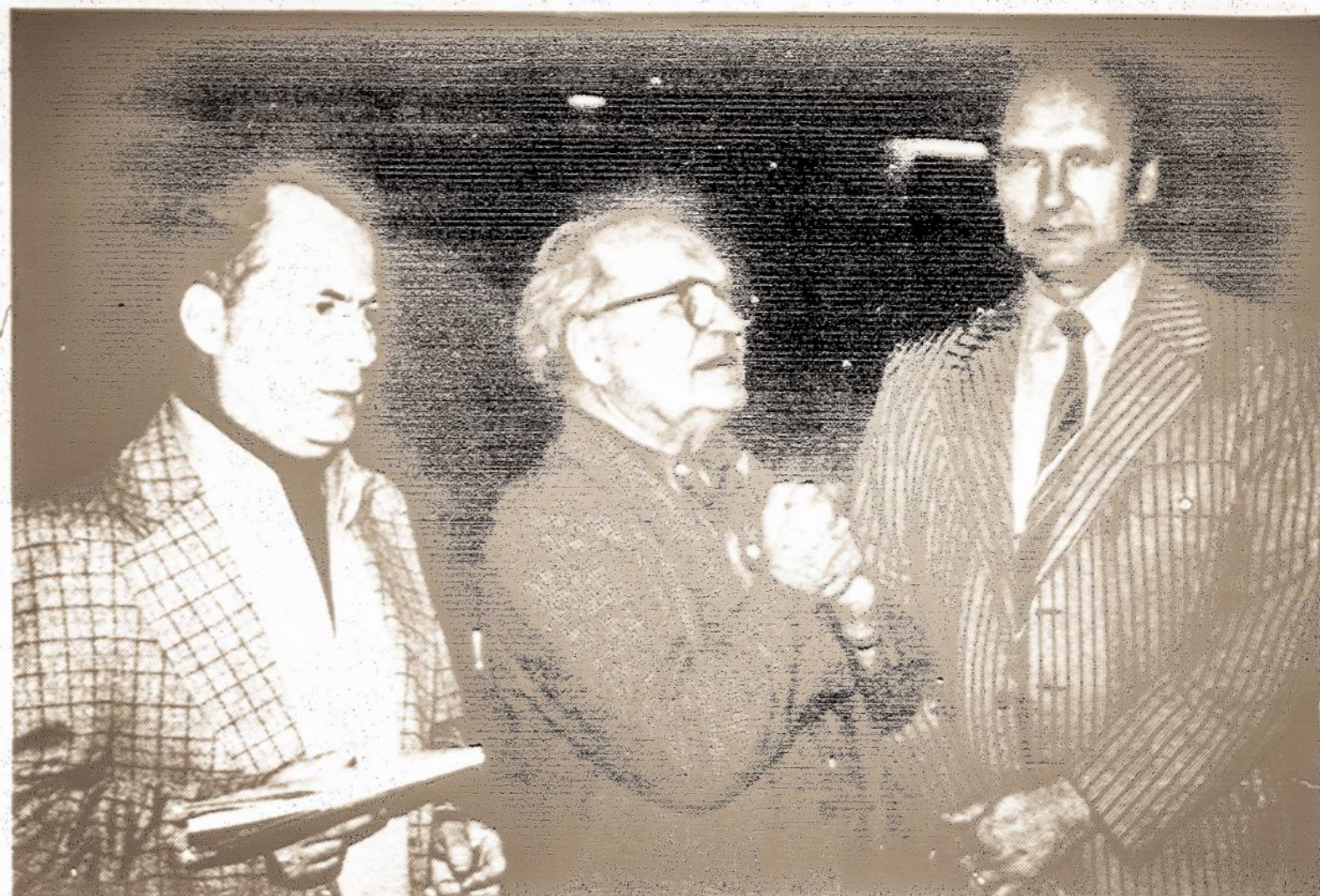
Kupiškėnas Jonas Keraminas savo nagingumu nenusileidžia mūsų liaudies meistrams, su kuriais matėsi lankydamasis gimtinėje. Visa Keraminų sodyba švytėte švytėjo gražiais Jono drožiniais, iš kurių ypač išpūdingas buvo trimetrinis stogastulpis. Dažnas pro šalį važiuojantis žmogus sustodavo pasižiūrėti to originalaus kūrinio.

Visa tai Keraminams teko palikti ir išsikelti į Rokfordą. Ten persikraustė kramtomosios gumos gamykla, kurioje Jonas dirbo daugelį metų.

— Jei nesikeltume, prarasčiau darbą,—sakė prieš išvykdamas Jonas per paskutinį susitikimą.—Sugestų ir pensija, iki kurios jau nebetoli. Gaila palikti gerus draugus, bet kitos išeities nėra, su darbais dabar Amerikoje labai striuka. Ypač mano metuose.

Reikia pažymėti, kad Keraminai yra seni Vienybės skaitytojai ir rėmėjai. Iš savo pusės linkime O. Keraminienei greito sustiprėjimo.

E. Tyl.

Chicago's Jaunimo Centras yra iš įvairių vietovių atvykusių tautiečių susitikimų vieta. Juos per metus pereina dešimtys tūkstančių žmonių iš plačiosios Amerikos ir kitų valstybių. Z. Degučio pernai darytoje nuotraukoje matomi trys Vienybės bendradarbiai—du iš Chicagos priemiesčių, o vienas—iš New Yorko: E. Šulaitis, J. Kiznis ir V. Zalatorius.

Išleis Dariaus ir Girėno albumą

Šiomet sukanka 50 metų nuo mūsų tautos didvyrių Dariaus ir Girėno transatlantinio žygio. Šiai sukakčiai tinkamai atžymėti jau yra baigiamas spaudai paruošti specialus albumas, kurį leidžia Chicagoje tam tikslui sudarytas komitetas.

Albumas bus didelio 22½ cm x 28½ cm (8½" x 11") formato, spausdintas ant geresnės rūšies popieriaus. Albumo viršelis bus kietas, oranžinės spalvos ("Lituanicos" lėktuvo spalva). Į viršelį bus išspausdintas albumo pavadinimas ir prasmingas piešinys. Pajvairinimui numatoma albumą papuošti mūsų dailininkų grafikos darbais.

Kad šis istorinės vertės albumas būtų naudingas tiek lietuviams, tiek ir kitataučiams, tekstas bus lietuvių ir anglų kalbomis. Numatoma, jog tekstas apims apie 40 puslapių, o nuotraukos, kurių bus apie 200—dar apie 80—120 puslapių Taigi iš viso susidarys apie 120-160 psl. Paaškinimai po nuotraukomis bus taip pat abiem kalbom.

Albumą redaguoja Edmundas Jasiūnas, praeityje parašęs daugelį straipsnių aviacinėmis temomis. Visa albume panaudosima

medžiaga yra paimta iš jo privataus archyvo, sukaupto per paskutinius 30 metų. Albumui papildyti dar ypač trūksta geresnės kokybės fotografijų iš 1932 m. lietuviškose kolonijose surengtų aviacijos dienų. Jei kas tokių, ar šiaip istoriniai svarbesnių D-G veiklos fotografijų turėtų, prašome nedelsiant kontaktuoti red. E. Jasiūną, adresu: 3704 W. 70th Place, Chicago, IL 60629, tel. (312) 581-3163. Padarius kopijas, originalai bus gražinti savininkams ir albume bus išreikšta jiems padėka.

Numatyta išleisti apie 500 egz. Galutinai su spaustuve susitarus, spaudoje bus paskelbta albumo užsisakymo tvarka ir kaina.

D-G ALBUMUI LEISTI KOMITETAS

Chicago's skaitytojų dėmesiui pranešame, kad Vienybės atstovu ir redaktoriumi Chicagoje yra Edwardas Šulaitis, 1330 S. 51st Ave., Cicero, Ill. 60650. Tel. 652-6825. Jam galima siųsti žinias ir kreiptis kitais laikraštį liečiančiais reikalais.

Pasitarimas Pasiuntinybės reikalu

Lietuvos Pasiuntinybės Rūmams Restauruoti komiteto Vajaus komisija balandžio 10 d. Chicagoje susaukė Amerikos lietuvių organizacijų atstovų konferenciją pasiuntinybės rūmų reikalu. Daug dalyvių atstovavo kelioms organizacijoms. Tokiu būdu atstovauta 38 organizacijos.

Vajaus komisijos pirm. Jonas Talandis apibūdino konferencijos tikslus: padėkojo už organizacijų ir visuomenės tautinį susipratimą, už aukas. Iki tai dienai jau aukų buvo susiūsta \$109,000, taip pat smulkiau painformavo apie esamąją padėtį ir paprašė visuomenę prisidėti papildomomis aukomis būtiniausioms remontui užbaigti, iki 1983 m. gegužės 1 d. sutelkiant trūkstamą \$11,000 sumą. Šiam reikalui nėra viena auka nėra per maža. Aukos prašomos siųsti. Pasiuntinybės adresu.

Lithuanian Legation
2622 Sixteenth Street, N. W.
Washington, D. C. 20009

G. J. Lazauskas savo pranešime apibūdino Pasiuntinybės rūmų aplinkybes, perteikė Lietuvos Atstovo dr. St. Bačkio informaciją apie atliktuosius darbus, apžvelgė aukų apyskaitą ir komiteto bei įvairių komisijų veiklą. Papildomai kalbėjo dr. Jonas Valaitis. Po to sekė paklausimai.

Konferencijoje kritiškai atsiliepta dėl A. Gečio Drauge straipsnio Pasiuntinybės rūmų restauravimo reikalais. Pastebėta, kad autorius prasilenkia su kai kuriais faktais ir reiškia tik savo nuomonę, bet ne komiteto. Dalyviai pageidavo, kad paskleistus netikslumus komitetas spaudoje atitaisytų.

LPRRK Vajaus komisija

Vienybė, 1983 m. balandžio 30 d.

JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos pirmininkas Jurgis Janušaitis padarė pasikalbėjimą su VI JAV ir Kanados lietuvių dainų šventės pirmininku Vaclovu Momkum, kuris pasakoja:

Kai tik buvo nutarta ruošti Lietuvių dienas, į mane kreipėsi tu dienų rengimo vyr. komiteto pirmininkas dr. Antanas Razma, kviesdamas imtis Dainų šventės organizavimo komiteto pirmininko pareigų. Žinojau, kad darbas sunkus ir atsakingas. Tačiau būdamas dainos mylėtojas ir jausdamas Dainų šventės reikšmę išėvijoje gyvenantiems lietuviams, taip pat ir pavergtos Lietuvos broliams ir seserims, tas pareigas priėmiau.

Darbo pradžia

Pradiniai organizaciniai darbai pradėti maždaug prieš dvejus metus. Pradžioje suorganizavau platesnės apimties komitetą iš šių asmenų: Sofija Džiugienė—vicepirmininkė, Algis Modestas—vicepirmininkas, Jonė Bobinienė—sekretorė, Dalia Dundzilienė—įždininkė. Darbu plati apimtis pareikalavo ir naujų talkininkų, todėl sudariau prie savo komiteto atskiriems darbams atlikti komisijas, kuriom vadovauja Vaclovas Verikaitis, Faustas Strolia, Emilija Sakadolskienė—muzikinei komisijai, Joana Krutulienė—registracijos, Genė Rimkienė—šventės bilietų, Vladas Vijeikis—dailės, Danutė Bindokienė—šventės leidinio, Kazys Skaisgirys—gaidų paruošimo, Vytautas Jasinevičius—garsų sistemos ir Jonas Žukauskas—vidaus tvarkos. Šia proga turiu komitetui ir komisijoms nuširdžiai padėkoti už iki šiol sąžiningai atliktus darbus.

Repertuaras

Be abejo, labai buvo svarbu sudaryti šventės dainų repertuarą. Tai buvo pirmas didysis rūpestis. Šią problemą sėkmingai išsprendė muzikinė komisija: Vaclovas Verikaitis, vadovaudamas suaugusiųjų repertuaro pakomisėm, Faustas Strolia—jaunių repertuaro pakomisėm ir Emilija Sakadolskienė—liaudies instr. pakomisėm. Savo ruožtu šių komisijų pirmininkai, repertuarą sudarant, buvo pasikvietę visą eilę mūsų žinomų muzikų, tų sričių žinovų. Darbas vyko sėkmingai, repertuarą sudarė iš mūsų kompozitorių kūrinii.

Repertuarą sudarant, buvo atsižvelgta į mūsų chorų pajėgumą, dainų skambumą, jų grožį. Norėta, kad ir visi chorai galėtų repertuarą sėkmingai paruošti.

Chorų registraciją vykdė Joana Krutulienė. Čia buvo sunkumų—chorai registruotis delsė, reikėjo raginti. Bet viskas baigėsi laimingai. Šventėje dalyvauti užsiregistravo 34 chorai suaugusiųjų ir 11 jaunimo (lituanistinių mokyklų ansamblių) chorų. Suaugusiųjų 1043 choristai, jaunių 560 choristų. Iš viso, jeigu visi atvyktų, šventėje dainuotų 1603 dainininkai.

Laukiame Lietuvių jaunimo choro "Volungės" iš Brazilijos. Iš tikrųjų kitų kraštų chorai neužsiregistravo, nors jiems informacijos ir repertuarą siuntėme.

Kiekvienas didesnis įvykis sudomina visuomenę, pagyvina lietuviš-

ką veiklą. Taigi ir ši Dainų šventė pozityviai veiks į veikiančius lietuvių kolonijose chorus, jų veikla žymiai pagyvėjo, ypač ruošiant Dainų šventės repertuarą. Mus maloniai pradžiugino ir Florida, iš kur atvyksta net du chorai: vienas iš Sunny Hills, antras iš St. Petersburgo. Yra susiorganizavusių ir naujų chorų bei jaunių ansamblių, net ir tolimiausiose kolonijose. Todėl Dainų šventės dar reikalingos, nes jos palaiko gražią lietuvišką dainą, kuriomis gėrisi plačioji lietuviškoji išėvija.

Dirigentai

Šventės atidaryme himnams ir Maldai už tėvynę (Dambrausko) diriguos Alfonsas Mikulskis. Mišriam chorui pakaitomis diriguos Jonas Govedas, Aloyzas Jurgutis ir Vaclovas Verikaitis, Moterų chorui—Dalia Viskontienė, Jaunių chorui—Faustas Strolia, Vyrų chorui—Alfonsas Gečas, Liaudies instrumentams—Emilija Sakadolskienė, Tautiniams šokiams ir chorui—Algis Modestas. Mišriame chore drauge pasirodys solistai Roma Mastienė, Algis Grigas ir Anita Pakalniškytė. Jaunių chore Sibiro giesmėje dainuos solo A. Grigas.

Norėjome tam tikro įvairumo, šventės spalvingumo ir grožio. Todėl susitarėme su Liet. tautinių šokių instituto pirmininke Galina Gobiene dėl šokių įvedimo į šią šventę. Ji mieliai tam pritarė. Dainų šventės pabaigoje su chorų palyda bus atlikti trys tautiniai šokiai: kalvelis, audėjėlė ir subatėlė. Kaip žinote, šių šokių dainų palyda su orkestru labai gražiai ir nuotaikingai skamba. Tautinius šokius ruošia Nijolė Pupienė, o šokėjai—Chicagos ir apylinkių tautinių šokių grupių.

Visiems chorams Dainų šventės repertuaras buvo išsiųstas laiku. Čia daug sielos ir darbo į gaidų paruošimą ir išsiuntimą idėjo Kazys Skaisgirys. Mano viltys, kad chorai repertuarą kruopščiai ir sąžiningai paruoštų, dainas gerai išmoktų. Chorai turi ypatingai suaktyvinti darbą paskutinį mėnesį.

Rūpesčiai, rūpestėliai

Nemažą dalį lėšų, reikiamų išlaidoms padengti, tikimės surinkti už bilietus. Visas pinigines problemas tvarko vyr. komitetas, taigi ir šventės dalyvių—chorų. Informacijai pridėdu: Dainų šventė vyksta liepos 3 d. 2 val. po pietų University of Illinois at Chicago, Pavilion (Racine ir Harrison gatvė). Salė talpina 8000 žiūrovų. Patariu bilietus įsigyti iš anksto.

Sakyčiau administracinės, vietinės problemos—chorų tvarkingas priėmimas, choristų apgyvendinimas, generalinė repeticija ir šventės dalyvių bendradarbiavimas su komitetu. Tikiu, kad visiems sutartinai krutant, sunkumus sėkmingai įveiksime. Tegul graži, lietuviška daina ir šį kartą nuskamba didingai laisvajame pasaulyje ir jos aidą teišgirsta mūsų pavergtos tėvynės broliai ir seserys. Tegul ši Dainų šventė dar kartą liudija mūsų tvirtą tikėjimą į pavergtos tėvynės prisikėlimą laisvam gyvenimui.

1983-4 m. Kadencijos nauja LB Detroito apylinkės valdyba. Iš kairės į d.: A. Bražėnas, A. Butkūnas, Nijolė Zelwender, K. Smalinskas, D. Stonienė, J. Urbonas, pirm., Juoz. Matekūnas, A. Klėmienė, A. Viskantas ir S. Viskantas. Trūksta—D. Bielskienė, V. Černiauskienė, I. Svetickaitė-Gedvilienė, ir ex officio—Sporto Klubo "Kovas" pirm.—V. Rugienius ir LJS-gos Detroito sk. pirm. Jankaus. J. Urbono nuotr.

1983 Tours to Lithuania 12-18 Day Fully Escorted Tours

1983 TOUR SCHEDULE

18 DAYS	A SPECIAL CULTURAL TOUR DESIGNED FOR STUDENTS AND YOUNG ADULTS TO ACQUAINT THEM WITH LITHUANIA'S CULTURAL AND ARTISTIC HERITAGE
	Tour #614: June 14 — July 1 \$1,899
	Tour #816: August 16 — September 2 \$1,899
	Itinerary: 11 days Lithuania, 3 Leningrad, 2 Moscow, 1 Helsinki
17 DAYS	LITHUANIA, POLAND, LATVIA & GERMANY
	Tour #512: May 12 — May 28 \$1,699
	Tour #714: July 14 — July 30 \$1,799
	Tour #915: September 15 — October 1 \$1,699
	Itinerary: 6 days Vilnius, 4 Riga, 3 Warsaw, 1 Frankfurt
15 DAYS	LITHUANIA, POLAND (Krakow) & GERMANY
	Tour #818: August 18 — September 1 \$1,689
	Itinerary: 6 days Vilnius, 4 Warsaw, 2 Krakow, 1 Frankfurt
14 DAYS	LITHUANIA, POLAND (Suwalki) & GERMANY
	Tour #621: June 21 — July 4 \$1,669
	Itinerary: 6 days Vilnius, 3 Warsaw, 2 Suwalki, 1 Frankfurt
12 DAYS	LITHUANIA & RUSSIA
	Tour #427: April 27 — May 8 \$1,279
	Tour #607: June 7 — June 18 \$1,569
	Tour #705: July 5 — July 16 \$1,569
	Tour #809: August 9 — August 20 \$1,569
	Tour #906: September 6 — September 17 \$1,569
	Tour #104: October 4 — October 15 \$1,279
	Itinerary: 6 days Vilnius, 3 Leningrad, 2 Moscow
12 DAYS	LITHUANIA, POLAND & GERMANY
	Tour #510: May 10 — May 21 \$1,329
	Tour #719: July 19 — July 30 \$1,569
	Itinerary: 6 days Vilnius, 3 Warsaw, 1 Frankfurt

ALL DEPARTURES FROM NEW YORK AND BOSTON VIA LUFTHANSA AND FINNAIR

We prepare invitation documents for relatives to visit the USA from Lithuania.
Darius-Girenas 50th Anniversary Commemorative Calendar available. \$5.00.

Baltic Tours
293 Auburn St.
Newton, Mass. 02166
616-965-8080/969-1190

Stasio Santvaro kalba, pasakyta dailininko Česlovo Janušo minėjime

Pabaiga

Jis dar buvo jaunas dailininkas, kai jo darbai pradėjo eiti į muziejus ir įstaigas. Ok. Lietuvos dailės meno fonduose (iš prieškarinių laikų) galime rasti štai kiek dail. Česl. Janušo tapybos drobių: 4 Vytauto Didžiojo kultūros muziejuje (dabar turbūt Čiurlionio galerijoje), 2 Vilniaus meno muziejuje, 8 Lietuvos Mokslų akademijoje, 2 Kauno Kūno kultūros rūmuose, 4 Ministrų tarybos rūmuose ir kt. Visa tai rodo, kad jau anuomet dail. Česl. Janušas buvo susilaukęs dėmesio ir pripažinimo.

Dail. Česl. Janušas nemėgsta grynų ir sunkių spalvų, todėl jo tapyba, nepaisant kokių dažus jis bevartotų, skamba lengvai, grakščiai, tarsi akvarelių paliėjimai. Jo paletėi yra būdingi šie spalvų tonai ir pustoniai: rusvi, rudi, rausvai rudi, tamsiai rudi, rausvi, pritemdyti raudoni, melsvi, mėlyni, žydri, žalsvi, žali, žalsvi su rusvais (rudenu spalvos), gelsvi, smėliniai, tamsiai geltoni, pilka sauso medžio spalva (mediniai namai, valtys, laivai). Aišku, mūsų dailininko tapyboje galima rasti ir daugiau spalvų bei atspalvių, čia buvo paminėti tik tie spalvų tonai ir pustoniai, kurie jo tapybai yra būdingi.

Gamta yra dail. Česl. Janušo temų šaltinis. Iki šiol jisai vis surasdavo tokių gamtos kampelių, kuris ir daugumai žiūrovų yra savas, artimas, kupinas dailininko vidinių emocijų. O štai dailininkai realistai mūsų dienom gana dažnai yra pravardžiuojami fotografais. Bet ar įmanoma visas gamtos apraiškas ir visą jos grožį nufotografuoti? Renesanso dailininkai, kurių nūdien niekas nedrįsta peikti, į savo figūrinių kompozicijų foną mėgdavo įjungti peizažą. Ar jie fotografavo? Ne, jie tik paliko mum nuostabių gamtos vaizdų, kurių tobulą atitikmenį gamtoje būtų labai sunku atrasti.

Gamtoje be atvangos kinta šviesa, dailininkas gali pagauti tik to kitimo akimirka, bet ir tai tik savom spalvom, savom dvasios akim. Vadinasi, tų kūrėjų regėjimų jokių atveju negalima vadinti fotografija. Gamtos nefotografuoja ir dail. Česl. Janušas. Jis, tarsi dainius, tik apdainuoja gamtos nuostabią įvairovę ir grožį, vienoj ar kitokj joms reginį sušildo savo dvasios kibirkštīm.

Dail. Česl. Janušo darbų tematiškoje vyrauja vanduo. Upių ir upelių vanduo, uostų ir prieplaukų vanduo, ežerų vanduo, o dažniausiai—tolimosios Baltijos vanduo, išlikęs dailininko dvasiniuose regėjimuose. Palanga ir jos apylinkės, žvejų laivai, valtys ir tinklai, kopos ir pajūrio namai, paukštis ir ką nors dirbantis pajūrio žmogus yra dažni motyvai dail. Česl. Janušo tapyboje. Be abejo, šiuo metu jis yra ryškiausias ir savaimingiausias mūsų marinstas—vandenu tapytojas. Ar tai yra lengvai įveikiama medžiaga? Anaipol, su ta medžiaga dailininkas turi gerokai pavargti. Jūra neturi daugybės veidų—ji tik į horizontą bėganti lyguma (atvirkščiai, žemynai yra ypač turtingi

Dail. Česlovas Janušas prie savo paveikslo Kultūros židinyje 1971 m. Tada buvo minimas jo kūrybinio darbo keturiasdešimtmetis.

reginių įvairovė). Toji vandenu lyguma gali būti rami, tyvuliuojanti, banguojanti ir audros vilnim puolanti žemės krantus. Tai tuos pagrindinius jūros pavidalus dail. Česl. Janušas ir bando mum parodyti, tarsi kviesdamas: stabtelkit, pažiūrėkit, juk tikrai yra mįslinga vandenu gėlmė...

Laiko apraiškos

Laikas yra ypač reikšmingas pradas dail. Česl. Janušo tapyboje. Laiks kinta saulės šviesa, ilgėja ir trumpėja, šviesėja ir tamsėja šėšėliai, o kartu su tuo kinta spalvos ir jų atspalviai. Aušra, rytas, priešpiečiai, vidurdienis, pavakare, vakaras, naktis—visa tai vadiname laiko apraiškom. Čia itin stipriai ir prabyla dail. Česl. Janušo minėti spalvų tonai ir pustoniai, įvairūs ir gyvastingi jų niuansai. Vienaip jo paveikluose kalba vidurdienis, kitaip pavakare, o naktis atsispindi žydrų, melsvų ir tirstai mėlynų potepių šilimoje (savo medžiagine prigimtim mėlyna spalva yra šalta, šiuo atveju ją sušildo dailininko dvasinė šviesa).

Laikė savo reginius keičia ir padangė. Ji gali būti giedri ir saulėta, gali būti pilka, niūri, sunkiai debesuota. Kas buvo Palangoj, gal prisimena, kokie nuostabiai gražūs ten susipindavo debesynai, iš vienos ar kitos tolimos saulės peršviečiami. Niekur kitur Lietuvoje tokių debesų nebuvo galima pamatyti, tik Palangoj, tik mūsų senajame pajūry. Dail. Česl. Janušo drobėse galima minimo debesų grožio rasti, ypačiai jo marinistinėje tapyboje. Laiko nešamom šviesos atmainom dail. Česlovas visada buvo atidus ir jautrus.

Dail. Česl. Janušas neįveikė pagundos, mėgino eiti su madingu dailės menu—su abstraktų tapyba. Čia akysna atbėga Bostono Dailės meno muziejus, kuris prie savo didingų rūmų prilipdė keletą salių abstraktiniam dailės menui. Ten, jei taip galima sakyti, teko matyti abstraktinės tapybos klasiką. Štai didžiulė drobė, užimanti beveik visą erdvią sieną, švariai nutepta šviesiai geltona spalva,

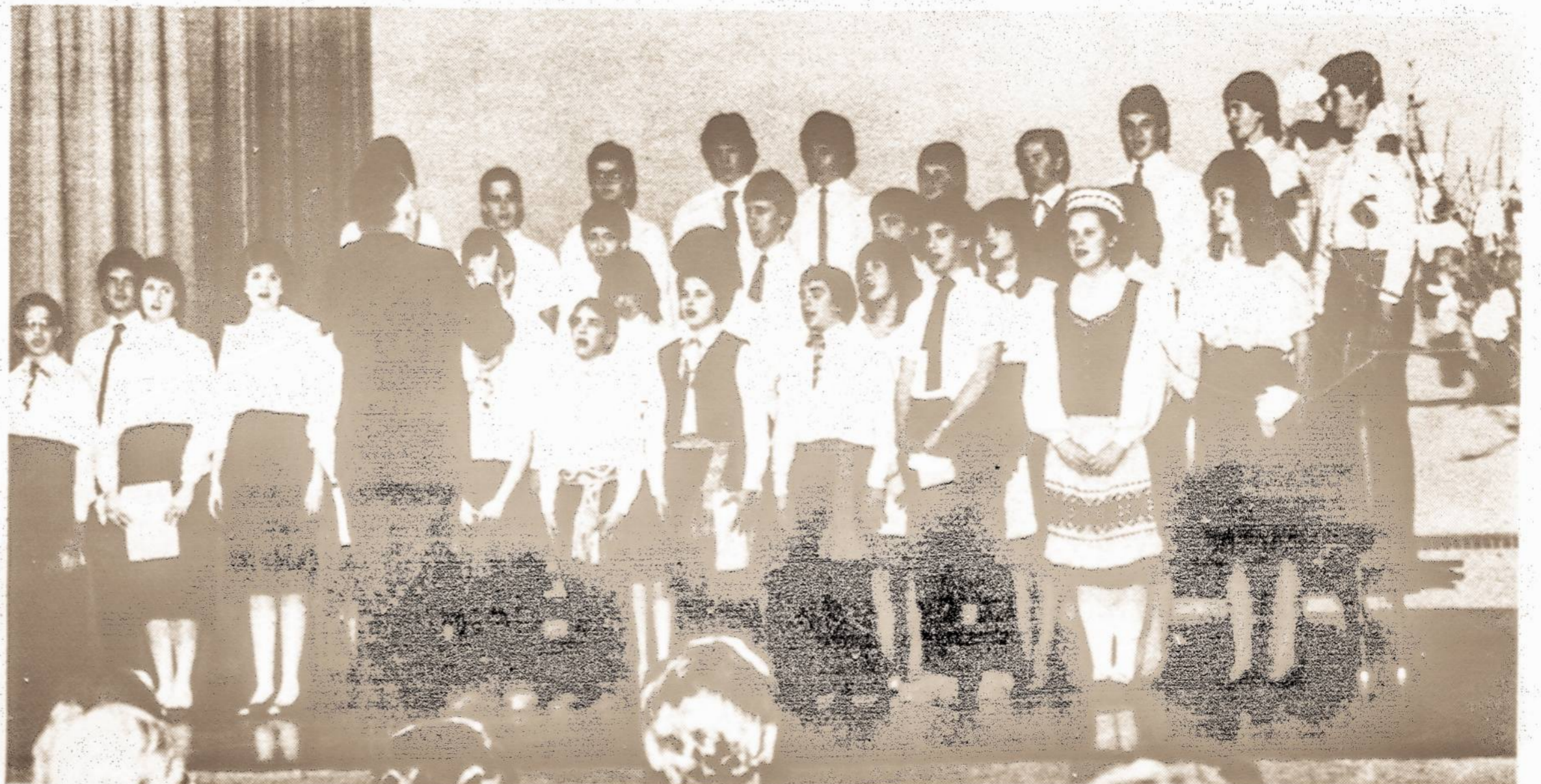
tik drobės apačia skersai bėga ryški linija, lyg ir ieškanti atramos taškų. Paveikslas neturi tradicinių rėmų, o tik medinį apvadą, tai susidaro išpūdis, kad minėta linija vienon ir kiton pusėn bėga į begalybę (ar tai ne abstraktinės dailės klasika?). Dail. Česl. Janušas, išliedamas į šią srovę, išliko spalvininku, spalvų dainium, mėgindamas spalvom išsakyti savo jausmus ir mintis. Sukaktuvinėj parodoj to pobūdžio darbų rasim, stabtelkim, paklausykim, ką jie mum kalba.

Teatrinė dekoracijų kūrėjas

Dail. Česl. Janušas pasireiškė ir kaip teatrinė dekoracijų kūrėjas. Turbūt likimo taip buvo lemta—jis sukūrė dekoracijas St. Santvaro komedinei pjesei "Kaimynam", kurie buvo statomi Valst. Dramos teatre Kaune, jis pirmą vietą laimėjo dekoracijų konkurse komp. St. Šimkaus operai "Pagirėnam", kurių muzikinę dramą man irgi teko rašyti. Abiejų veikalų dekoracijos sutapo su jų mintim, sudarė prideramas nuotaikas ir erdvę vaidinimam. Be to, dail. Janušas darė dekoracijas tame pačiame teatre statomai Vienuolio dramai "Dauba". Kaune jis buvo Dailių amatų mokyklos direktorius. Kai gyvenom Vokietijoje, išvietintųjų stovyklose, dail. Česl. Janušas taip pat kūrė dekoracijas, buvo dailių amatų ir tapybos mokytojas (praėjusį rudenį Los Angelėse susipažinau jo mokinį—pulk. Joną Andrašūną, stiprų dail. realistą). Amerikoj jis bendrauja su kai kuriais amerikonių dailininkų sambūriais, ir čia patirdamas pripažinimo ir pagarbos šilimą.

Dail. Česl. Janušas yra nepr. Lietuvos augintinis. Ten jis išėjo gimnazijos mokslus, ten jis baigė Meno mokyklą, ten subrandino laisvo ir nepriklausomo žmogaus idealus. Tik Lietuvai skamba ir visi jo kūrybiniai darbai.

Brangus bičiuli dailininke Česlovai, stipriai laikyk savo rankose meistro teptukus ir paletę! Ir tegu dar ilgus metus neblėsta Tavo kūrybinis alkis, Tavo kūrybiniai siekiai!..

Dainuoja Clevelando šv. Kazimiero lituanistinis mokyklos choras, vadovaujamas muz. J. Kazėno.

V. Bacevičiaus nuotr.

Vienybė, 1983 m. balandžio 30 d.

Laisvės Žiburio koncertas Brooklyne

JONAS KIZNIS

Laisvės žiburio radijas šių metų pavasarinio koncerto-baliaus programoje turėjo Vitalį Žukauską ir Montrealio mergaičių trio: Daiva Jaugelis, Monika Ruffo, Živilė Jurkus, jų vad. Aleksandras Stankevičius.

Vitalis minėjo savo teatrinės veiklos 40 m. sukaktį. Jo jubiliejinę programą sudarė įvairūs jumoristiniai tekstai-pasakojimai iš jo paties ar kitų asmenų privataus gyvenimo, nekomplikuoti nuotykiškai bei visuomeninės-kultūrinės veiklos vienoki ar kitoki aspektai.

Jumoro rūšys

Jumoro charakterį lemia jumoristo nusiteikimas į asmenį ar pašiepiamas ydas bei žmonių silpnybes. Lengvas atlaidus jumoras būdingas ironijai. Ji yra įvairių formų: sąmojingos replikos, patarlės, anekdotai, feljetonai; yra ir stambių literatūros kūrinių jumorinio turinio: komedijų, romanų, poemų, lyrikos leidinių.

Jumoro poveikį lemia padirginimo, sąmojaus aštrumas ir klausovo-auditorijos dėmesys ir jautrumas. Piktas aštrus sąmojus jau yra satyra. Jos irgi yra įvairių formų visose tautosose visais laikais.

Jubiliato jumoras

Vitalio programoje vyravo ironija. Nors tokie tekstai, kaip šeštadieninis mokyklos mokinių pavaizduotas pokalbis lietuvišku-anglišku žargonu beveik peržengia ironijos ribą, bet jumoristo tonas jam lemia pasilikti ironija—liūdna ironija.

Vienas net paklausė: kažin ar tėvam, jeigu jų vaikai taip kalba, yra noras juoktis?

Žmogus yra Žemėje vienintelis gyvis, mokantis juoktis. Juoką gali sukelti įvairūs efektai: kutenimas juokina, yra net juoko dujos, jų formulė N20. Vitalis dujom nedirgina, bet jis kutena gyvenimo faktais. Jubilato pateikime tie faktai pasiekia auditoriją, pagauna jo dėmesį, sukelia reakciją, ir žodis, sakoma, peržengia estetinį slenksčių. Laisvės Žiburio vakare auditorija jautriai reagavo į Vitalio ironijas.

Publika

Tačiau publikos sandara nėra homogeniška. Tai nepamirština

aktoriui ar dailininkui ir visiems kitiems. Visuomet yra skirtingų nuomonių nuo daugumos, ir tai naudinga žinoti bet kam. Skirtingas nuomones ar nuotaikas lemia skirtingos asociacijos, veikiamos žodžio ar vaizdo. Tad ir Vitalio vakare buvo pavienių pastabų, labai skirtingų.

— Vitalis turi šmaišktų liežuvį,—šypsodamasis kalbėjo apkūnus pilietis—ir prigalvok tu man tokių negirdėtų dalykų.—Sia dalinė pastaba buvo įvertinta jubilianto 40 metų sceninė patirtis: sceninė laisvė, gera dikcija, sklandus pasakojimas.

— Visa salė plojo, bet ne visi juokėsi—pastebėjo vienas; tas, kuris taip sakė, matyt, nesijuokė.

Buvo ir tokių gribštelėjimų:

— Tas artistas falsifikuoja tikrovę—niekur niekada negirdėjau, kad taip kvailai nukalbėtų parodos atidaryme ar knygos pristatyme.

Teatrinė veikla

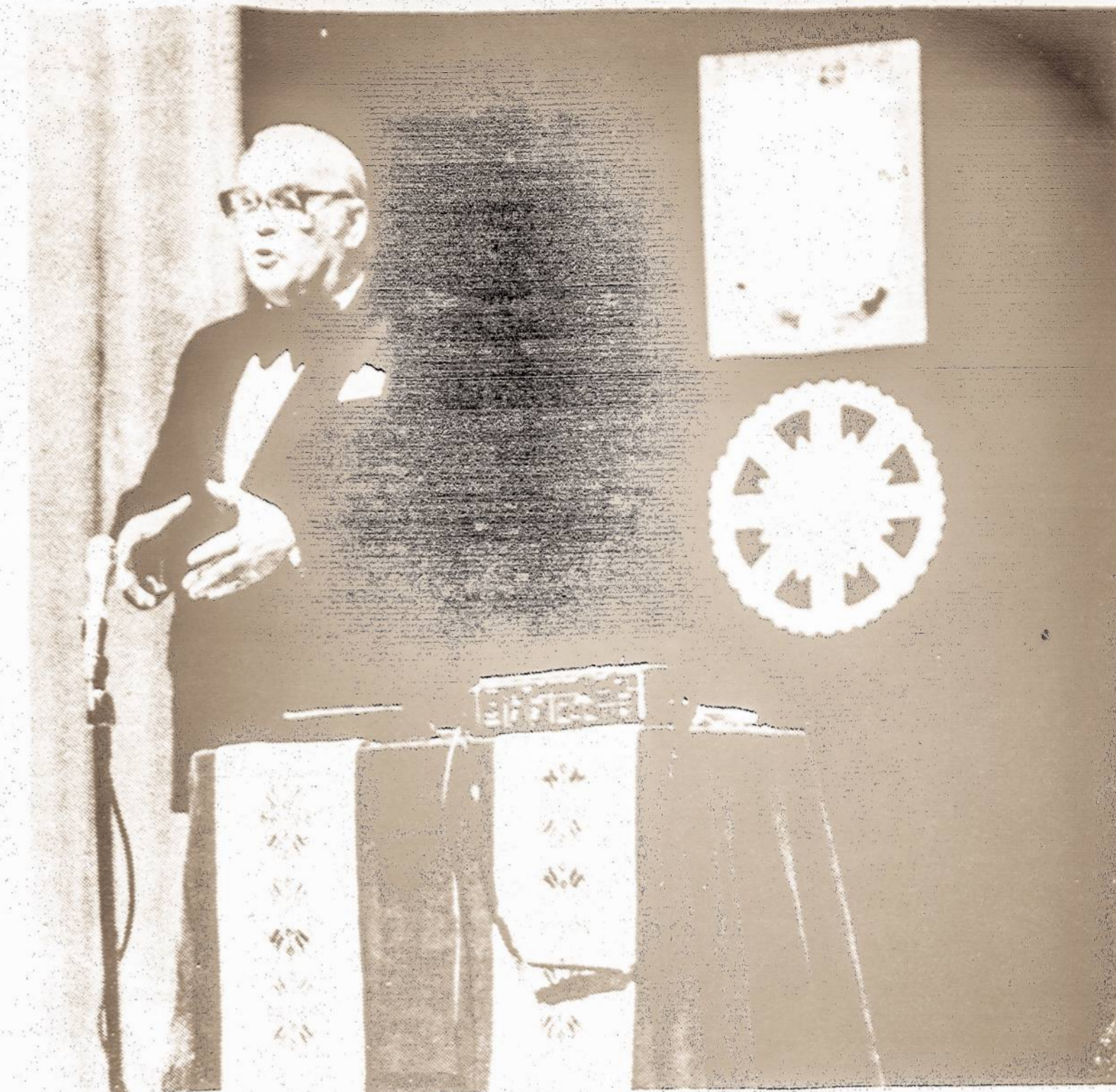
Pradėjęs aktorius kelią Lietuvoje (1943), Vitalis iš jo nepasuko kitur. Po karo Vokietijoje vaidino Augsburgio lietuvių dramos teatre, trumpalaikėje "Klumpėje" 1948 m. Ją sutvėrė keturi aktoriai: Alfas Brinka, Henrikas Kačinskas, Antanas Škėma ir Vitalis. Šis linksmas kvartetas aplankė visas lietuvių stovyklas, ir visais atžvilgiais buvo sėkmingas.

Emigravęs į JAV, Vitalis studijuodamas teatrą, pradėjo "Vieno žmogaus teatrą", kurio paskiausią "spektaklį" matėme šio pavasario Laisvės Žiburio koncerte-baliuje balandžio 9 Kultūros židiny.

Įgyvendinti lietuvių visuomenėje mažosios scenos—estradinį teatrą yra vertingos Vitalio pastangos. Lietuvių visuomenėje yra išsiskyrusi liguista nuomonė apie estradinį-kabaretinį teatrą—jis laikomas mažiau vertingu, negu dramos teatras ar opera. Lietuviai turi pakankamai dainininkų, taikančių į operos solistus—tes, bet vis dar nėra estradinio žanro aktorių, matyt, jiems reikia ypatingos technikos ir talento. Vitalis mūsų tarpe yra vienintelis.

Nesubrendusios nuomonės apraiškų dažnai tenka girdėti. Į klausimą, koks ten buvo vaidimas, dažnai būna toks atsakymas: nieko rimto—komedija.

Deja, Moljeras ir Šekspyras

Dramos aktorius Vitalis Žukauskas savo sukaktuviniame koncerte.

Montrealio mergaičių trio su savo vadovu Aleksandru Stankevičium. Kairėje—Daiva Jaugelis, toliau Živilė Jurkus ir Monika Ruffo.

laikomi vienoje aukštumoje, vienodo lygio genijais.

Montrealio mergaičių trio

Mergaitėms palydą atliko pianinu vadovas Aleksandras Stankevičius. Jos per du kartus padainavo 8 dainas. Pirmoji daina buvo "Meilės valsas"—liaudies daina. Toliau sekė dvi B. Gorbulskio kompozicijos, žodžiai V. Bložės ir A. Churgino—"Nemuno kloniai", ir "Meilė".

Po pertraukos, vėl 4 dainos: "Svajonių paukštė"—muzika T. Mাকাčino, žodžiai V. Barausko; "Dainavos tango"—muz. ir žodžiai S. Sližio; "Oi, griežle, griežlele, mano"—muz. A. Raudonikio; "Dainuok man dainą"—muz. A. Vanaigaičio, žodž. J. A. Jokubaičio.

Trys mergaitės iš Montrealio, dar labai jaunos dainininkės. Jų repertuaras suderintas su jų amžium: svajonių ir ilgesio apgaubtas; atlikimas švelnus lyriškas, be dramatinės įtampos, kiek pabrėžtas neryškiu lengvu judesiu.

Trio iš Montrealio—tai labai retos tokios jaunos viešnios Kultūros židinio scenoje—malonu buvo ne tik jų klausytis, bet ir matyti. Nedaug vyresnis ir jų pianistas.

Koncerto programa buvo baigta Romo Kezio pareikšta padėka visiems programos dalyviams ir koncerte dalyvavusiem.

Paskutiniai atsisveikinimo žodžiai buvo Vitalio: Iki pasimatymo Cypress Hills ar Sunny Hills! Ir juokinga, ir rimta.

OPEROS CHORO PLOKŠTELĖ

Operos choras profesinėje rekordavimo studijoje įdainavo plokštelei visą eilę vertingų muzikos dalykų. Mišrus choras įdainavo Lietuvos himną, Lietuviais esame mes gimę, muzika Simkaus, De profundiis, muzika Jakubėno, Raudotojų chorą, iš operos "Gražina", muzika Karnavičiaus ir Saulė motina pakilo iš Simkaus operos "Pagirėnai".

Moterų choras įdainavo 1 dangu žvaigždės renkas iš operos "Gražina", muzika Karnavičiaus, Už jūrų, už kalnų iš operos "Dana", muzika Gaidelio ir Už jūrelių iš operos "Radvila Perkūnas", muzika Karnavičiaus.

Vyrų choras įdainavo Ant marių, muzika Budriūno, Augo kieme-kleivelis, muzika Karoso, Krivio arija ir chorą iš operos "Gražina", muzika Karnavičiaus, solistas Jonas Vaznelis ir Gruodžio Tėve mūsų.

Grojo pilnos sudėties simfoninis orkestras, dirigavo Alvydas Vasaitis. Tėve mūsų dirigavo Alfonsas Gečas, vargonavo Arūnas Kaminskas.

Sokiams groja "Jinai ir trys gintarai": iš k. į d.: vad. Vyt. Daugirdas, Zenonas Jurys, Dana Striugaitė, Juozas Nakutavičius, Jonas Janušas.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

THE ENGLISH VIENYBĖ

'BIONIC MAN' AN INSPIRATION

STIPRUS LIETUVIS . . .

Maywood, Ill.—After eight years of operations, Sandy Stonkus, the bionic man of Hines Veterans Hospital here, has gone home.

Arthritis once plagued the 76-year-old former Army corporal, but doctors have freed him of the pain by implanting two artificial shoulders, two artificial hips, one artificial knee and a clip in the other knee.

And the day after Veterans Day, he put those parts in motion and walked away from the VA hospital here.

We call him the bionic man, but I couldn't believe he had that many operations, the way he gets around," said Edward O'Daniel, a patient who is waiting to learn if he will need a knee replacement.

After seeing Sandy, I have no worries at all about my operation. He's an inspiration to the other patients."

"He's fantastic," said Dr. Michael Christie, one of the surgeons who gave Stonkus a new right hip. He has also had open heart surgery and two carotid artery operations.

Stonkus, who served in the African and Italian campaigns in

World War II, takes the operations in stride.

"The first couple of times I thought it was going to be really rough; I didn't think I could have stood it," he said. "But here, it was all right. They treat you great here, and I do pretty good. I heal fast."

Stonkus, a retired carpenter, has lived a life that makes a hospital operation seem mundane. Born in Springfield, Ill., he quit school at 14 to work in a coal mine. When the mine shut down, he lied about his age to get a job as a fireman on the locomotives of the Illinois Central railroad.

He moved around, working as a bus driver in Chicago and a tool dresser in a Michigan oil field before he was drafted in 1940. He was shipped to Africa as a train engineer, often guiding trains at night without lights so the enemy couldn't spot them.

"You didn't know if you were going to have track or not, or they'd put mines under there," he said. "One time we did run out of track and when it landed, I was inside and broke my ankle."

But he traces his arthritis to sleeping on the ground in the rain and snow during his Army days.

Lithuanian Books and Periodicals at Nashua, N. H. Public Library

The Nashua Public Library is now a subscriber of *Vienybė*. A few years ago a Nashua Lithuanian, Charles Zelonis, left to the Nashua Public Library \$10,000, the interest to be used for the purchase of Lithuanian books, literature, periodicals, etc. The trustees of the library have established an ethnic center at the Chandler Memorial Library, a branch library of the Nashua Public Library.

Recently an open house was held at the Ethnic Center of the Chandler Memorial Library which I attended and browsed a while at the Lithuanian section consisting of several hundred Lithuanian books, periodicals and records, donated, over the years, by Nashua Lithuanians and friends. I had the opportunity to talk with Clark Davis, director of the Nashua Public Library. He had high praise for the late Mr. Širvydas who helped him in the planning of Lithuanian ethnic programs. He expressed an interest in subscribing to a Lithuanian newspaper, but was not familiar with them and asked me for suggestions. We made an appointment, got together, and I showed him a copy of *Vienybė* and *Darbininkas*. I also suggested the purchase of an English Lithuanian and Lithuanian dictionaries. A few weeks later I received a thank you letter from Mr. Davis, saying that the library had subscribed to both papers.

I am sure the Lithuanian Section of the Ethnic Center will continue to grow and flourish, as the years go by, and help to keep alive the Lithuanian traditions, culture and heritage.

Dr. Jasper C. Grigas
Nashua, N. H.

BALTIMORE, MD.

Lithuanian Melody Time—Saturdays 4:30-5:30 pm starting April 23rd WBMD—750 on your radio dial.

World-famed Ringling Bros. and Barnum & Bailey Circus clowns ham-it-up when *The Greatest Show On Earth* arrived at New York City's Madison Square Garden March 29th for ten weeks of family fun and laughs.

Alexandre Stankevičius [seated] is signing a 5 year contract with the Quality Records Ltd., as the company's officials look on.

LETTERS

Didžiai Gerb. Vienybės leidėjai:

I am very proud to announce that I have recently signed a contract with the most important Canadian record company: Quality Records Ltd, for a period of 5 years to record my music and my songs at a rate of one album a year. This company is based in Toronto, Ont., Canada and is affiliated with some of the largest record companies in the world and has an international distribution of its product.

Among the recording stars that Quality Records have you could find names like Stevie Wonder, The Commodores, Rick James and this year's Grammy Award winner for the best songwriter of the year: Lionel Ritchie.

Of course you now probably think; "Hey! This guy is doing some publicity and propaganda for himself!" Well . . . you are right! But, having been working with Lithuanians for so many years, I feel we are more like a family than anything else and when you are proud of something that has happened to you, your family is usually the first one you want to

share it with, so they can also be proud of it too!

I have enclosed here the official picture of the contract signing that was made last month in Toronto. I will send you the first record as soon as I get it, in about two weeks, I think.

Su Pagarba!

Alexandre Stankevičius
Westmount, Quebec

LITHUANIAN MUSEUM AND CULTURAL CENTER IN FRACKVILLE, PA.

The Lithuanian Museum and Cultural Center opened its doors on November 14, 1982. It is located in the Shenandoah region of Schuylkill County in an area which was once known as the "Lithuanian Capitol" of the United States.

The Museum is the result of work by members of Anthracite Council 144 of the Knights of Lithuania. It is housed in a small home in Frackville which once served as a rectory for the priests assigned to Annunciation BVM Church.

The artifacts found in the museum are a collection of donations from religious, social and cultural organizations and individuals which reflect the rich and colorful heritage of the Lithuanians.

Two special features of the center include the second floor music room and reading room. The music room houses song books, sheet music published in the anthracite region, many recordings and musical instruments including the Lithuanian stringed instrument, the kanklės.

Included in the museum's collection are traditional Christmas ornaments made from straw. The geometric lattices known as *Siaudinukai* are made by stringing lengths of wheat, rye, or oats into polygons.

The Museum is located at 37 South Broad Mountain Ave. in Frackville and is free to the general public.

Vienybė, April 30, 1983

LITHUANIAN EASTER EGGS

ANTANAS TAMOŠAITIS

[Continued from previous issue]

As soon as the first rays of sunlight appeared the people turned their faces to the rising sun. It was a common myth throughout Lithuania that the rising sun on Easter morning was constantly in motion — bobbing up and down in all directions. It rejoiced, smiled, changed colour, swirled and spun round. It was every country-dweller's fondest wish to see this "dancing" sun.

With the drawing to a close of the Easter Day religious ceremonies, people rushed home for refreshments, that is, the traditional Easter breakfast. They competed with one another to see who would be the first to reach home. Upon arrival, the householder's first concern was to feed the livestock. On Easter Day, one was generous with the amount of oats given to the animals and the horses, cows, and sheep had hay and clover in abundance, whereas geese, ducks and chickens had their fill of various cereals. In other words, Easter was a feast for one and all.

Finally, the family members took their place at the table, the wax candles were lit and the head of the household blessed the food on the table before him. He took one Easter egg from the basket — the one prepared by the youngest daughter. He shelled it, placing the shells in a small bowl in preparation for the Easter rituals. He then divided the egg into as many parts as there were family members and handed each one a portion.

This first post-Lenten breakfast began with the eating of Easter eggs (*margučiai*). Conforming the wishes of the hostess, one began with a patterned egg, followed by other dishes of both dairy and meat products. Fruit rounded off the meal. A bottle of mead and a jug of bread cider stood on the table. By the time this ceremonious Easter breakfast had concluded, everyone had indeed satisfied his appetite.

The young members of the family began telling their parents and older brothers and sisters about the Easter eggs they had been given by the *Velykė*. This first day of Easter was entirely a day of rest. No one went visiting, nor did one receive visits from relatives or neighbours. On rare occasions, young people did step out to visit their friends. Towards evening the family gathered for another meal and the old-folk talked about ancient Easter traditions and superstitions. Children showed a particular interest in the goblins (*aitvaras*) who brought them Easter eggs.

EGGS AND THE EASTER EGG ART

As we have tried to emphasize, the egg was honoured as the symbol of life in many countries throughout the world. The first documentation regarding the Easter egg tradition dates back to 1580-1085 BC and was recorded in Egyptian scrolls. According to these, the egg is a gift from the sun, a powerful deity, a moon god, master of lakes, islands and so on.

Assyrians, Greeks and Romans also worshipped the eggs. Some ancient religions believe that their gods and soothsayers were born of an egg. Nations to the north as well as to the south believed in the egg mystique. For example, Finns in the Kaivala even claimed that the egg was responsible for the creation of the world.

Easter eggs, decorated by Juozas Jasiūnas and exhibited at the presentation of A. Tamošaitis' book "Lithuanian Easter Eggs" in Detroit, Mich. on March 20th.

Photo by J. Urbonas

Christianity inherited the Easter egg tradition and adapted or supplemented it with religious feasts and various ceremonies. Colouring intensified the mystical meaning given to the egg. Therefore, once the egg was coloured and patterned it came to be known as an Easter egg. The oldest authorities on the subject speak about red-coloured eggs since red was considered to be a mystical colour. It had the magical power of warding off evil spirits. All kinds of magical rituals were carried out in the presence of red eggs. Moreover red is also the colour of blood and therefore of life. Red enjoyed a certain popularity in the Slavic countries. Eastern Europeans especially Ukrainians, more so than other nationalities, enjoyed colouring and decorating eggs. Much Christian symbolism is to be found in the Ukrainian and Polish patterns.

The Easter egg tradition was practised in many countries and had many common features. Like the folk tales, the Easter egg ceremonies travelled from country to country. However, individual countries contributed specific characteristics to Easter egg art: a particular colour combination, or a unique symbolic pattern and ornamentation. Much has been recorded about the Easter egg myths and superstitions and many accounts have been retained by old-timers. Scholars in cultural history, anthropology and folklore have published much in the field. Because the egg is such a fragile object, long ago it was not considered practical to treat it as a collector's item or a Museum piece. It was in the 19th century during the Romantic period that collections of Easter eggs began to be made. This period represented the beginning of an interest in other cultures which included folk art. Let us recall that the Easter egg is the very first art form produced by farmers' children. Only when they are older do they begin to take an interest in other art forms. Because we do not have any original Easter eggs from earlier periods nor coloured reproductions for that matter, we cannot put a date on the Easter egg productions of various countries. From about the mid 19th century, museums began their collections of both Easter eggs and colour reproductions which has given us the opportunity to compare the art of various countries. Unfortunately, however, by mid-19th century in Europe the Easter egg art was slowly dying. If Easter eggs were still coloured, the pattern and colours were strongly influenced by the weaving and embroidery techniques of the period.

If we look at the German Easter egg circa 1900, the pattern reminds one of needlework or a greeting card with its natural flowers, birds, scen-

ery and holiday greeting itself. We can see similarities with other Eastern European Easter egg art forms, as both brushes and crayons were used in the art process. As we have pointed out, from the very start, Easter eggs were done in one of two ways: scratching or wax patterning. These techniques produced a specific pattern style adaptable only to Easter eggs. Coloured with brush or crayon they lost their traditional flavour. Even today, the most colourful Ukrainian Easter eggs are done with a bay tube using a wax-melting method. The pattern resembles a geometrical abstract painting.

Lithuanians were rather isolated from Western Europeans until the beginning of the 19th century and prepared their Easter eggs by means of the old traditional methods of their forefathers, using either the scratching or wax-patterning technique. The peasants did not give in to the cheap artistic taste which took inspiration from woven textiles or greeting cards. In fact, egg colouring was a custom shared by all peasants. Competing with one another, they enriched both the colour and pattern of the Easter egg creations.

As we have mentioned, until the beginning of the 19th century, the Lithuanian peasants' aesthetic taste had not been spoiled by imitation of factory made materials. The 19th century, especially 19th century Czarist Russia saw the establishment of ceramics works which also specialized in the manufacture of porcelain eggs decorated with motifs of natural scenery or religious symbols.

A small fraction of these eggs found their way into Lithuania as well. It is an established fact these ceramic eggs had a negative effect on the peasants' own creations for by the beginning of the 20th century the realistic scenery motif can be seen on Lithuanian Easter eggs as well.

Every country has its distinct Easter egg art style. It is for this reason that a deep understanding of the Easter egg creations of other nations is indispensable if we are to recognize and properly appreciate those of Lithuania.

"Lithuanian Easter Eggs" is the first comprehensive study in English of a significant form of art. It is hard cover 8 1/2 by 11, 216 pages, 80 pages of text with 135 colored and black and white illustrations, of 1870 Easter eggs. The book can be ordered from the author: Antanas Tamošaitis, RR 2, Kingston, Ont., Canada K7L 5H6. \$23.00 plus postage.

MOTERYS

Dailininkė Elena Urbaitytė, Kultūros židinio dailės parodų dalyvė, plačiai žinoma ir amerikiečių dailininkų sluoksniuose, šiuo metu intensyviai dirba skulptūroje, jos naujausioje kryptyje — Šviesos skulptūra.

Vasario 13-kovo 20-oji dalyvavo su kitais penkiais —viesos skulptoriais Emily Lowe Gallery, Hofstra university, Hempstead, New York.

Šiuo metu balandžio 13-30 d. dail. Urbaitytė su kitais dviem skulptoriais rodo savo darbus John W. M. Neely Gallery 411/12, 32 Union Square East, New York City.

Dail. Aleksandra Vija Eivaitė, šiuo metu dirbanti Chicago Transit Authority kaip "graphic designer", sukūrė naują logo CTA susisiekimo linijoms, kas pagal Chicago Sun-Times dienraštį simbolizuoja naują dinamišką kryptį ir judėjimo greitį. Taip pat pagal Eivaitės brėžinius atspausdinti plakatai ir iškabinti visose 143-ose CTA traukinių stotyse rodo kelią į O'Hare aerodromą. CTA žemėlapiai ir skelbimai papuošti A. Eivaitės kūrybos meniškais, spalvingais viršeliais, kur riedančių autobusų bei požeminio ir antžeminio traukinių linijomis teikiama keliautojams visa informacija.

Ofelija Barškėytė, gyvenanti Chicago apylinkėse, buvo parinkta kaip viena iš 1982 m. iškiliųjų Amerikos moterų ir bus paminėta "Outstanding Young Women of America" leidyje. Barškėytė yra aktyvi lietuvių visuomenėje ir šiuo metu, kartu su Ramune Kubiliūte, redaguoja medžiagą apie Jaunimo kongresą Pasaulio lietuvių dienų leidiniui.

D. BINDOKIENĖ APIE LIETUVYBĖS IŠLAIKYMĄ

Danutė Bindokienė aptarė lietuviybės išlaikymą ateičiai dabartinėse mūsų sąlygose. Ilgametė mokytoja lituanistinėje mokykloje Chicagoje, keleto knygų autorė, parengusi ir mokslo vadovėlių, ji gerai supranti šią gyvybinę problemą. Kai kiti tom temom tik gražbyliauja arba padejuoja, girdi, emigrantam normalu nutausti. Ji visai realiai pasveria jaunimo tautinio ugdomo uždavinius ir numato šviesių vilčių ateičiai, tik viena sąlyga: baikim tuščiai kalbėti ir dejavę, o griebkimės darbų, kurie įgalins mūsų ilgesnį svetur išlikimą. Žinoma, visko pagrindas—jaunimas. O kaip jį patrauktume į savą bendriją?

D. Bindokienė nurodo gaires:

1. Lituanistinė mokykla nuoširdžiau remtina ir mokinių kiekis būtina dauginti, pvz. talkinant vaikus nuvėžinti į pamokas;

2. daugiau skatinti į spaudą rašančiuosius iš jaunimo tarpo;

3. labai svarbu knygų skaitymą atgaivinti;

4. lietuviškas draugijas gyviau remti, gausiau naujų narių įtraukti;

5. skatinti daugiau žmonių į savo kultūros veiklą . . .

Lituanistinėje mokykloje, prasideda vaiko lietuviškoji veikla. Dabar

12

Sol. Gina Čapkauskienė pilna įvairių išpūdžių grįžo namo, laimingai išvengusi žemės drebėjimų Kolumbijoje.

Pietų Amerikoje, sėkmingai koncertavo vietos publikai. Buvo po 2 koncertus Bogotos ir Medellino miestuose. Jai akompanavo Vytenis Vasyliūnas.

Rita Polikaitytė, aštuntojo skyriaus švč. M. Marijos Gimimo parapijos mokykloje mokinė, laimėjo pirmą premiją už mokslo projektą, kuriam įgyvendinti darbavosi septynis mėnesius. Projektas—kaip valyti vandenį nuo įvairių užteršimų. Ją paminėjo ir įdėjo nuotrauką su mokytoju M. Slovey Southwest News-Herald laikraštis.

Dail. Aleksandros Vitkauskaitės-Merker kūrinių paroda vyksta Passaic College, Paterson, N. J. Dailininkė dalyvauja su lietuviškais koplytėlėmis, skulptūromis ir tapybos darbais. Paroda vyko iki balandžio 24 d.

Dail. Reginos Ingelevičienės tapybos apžvalginė paroda rengiama Kultūros židinyje gegužės 7-8 d. Atidarymas—gegužės 7 d., šeštadienį. Lankymo valandos: šeštadienį 1-9 val., sekmadienį—1-6 val. Paroda rengiama velionės šeimos rūpėščiu.

Sol. N. Linkevičiūtė-Kasparienė, buvusi chigagietė, dabar apsigyvenusi Washington, D. C. apylinkėje, balandžio 9 d. surengė pirmąjį dainų ir operų arijų koncertą Rockville priemiestyje Latvių Namuose. Koncerto pelnas paskirtas lituanistikos katedrai, Ill. universitete Chicagoje.

ja rūpinasi tik vaikų tėvai ir mokytojai. Spaudoj rašomi proginiai momentai mokslo pradžiai, minėjimai, Kalėdų eglutė . . . Stinga nuolatinio domesio ir žinių apie jas. O visuomenė privalo priartėti prie mokyklos. 'Net Švietimo tarybos veikla beveik nepastebima'. Stoka ir mokytojų rezervo, būtina ieškoti tinkamų asmenų, ruošti kursus.

Kodėl jaunimas neskaito lietuviškos spaudos? Išigilintina į jo amžiaus interesus, dėtina spaudoj gausiau jaunimo rašinių ir žinių apie juos, nuotraukų, aprašymų. Pratinti jaunus rašyti, juos globoti, pagelbėti; savas sueigas ar sporto žaidynes tegu patys aprašo. O jauni mėgsta reikštis ir gambiai atlieka ką pasiryžę, tik reikia paskatos, paramos. Mūsų mokyklos išleidžia gana raštingų ir talentingų, galėtų išaugti naujų poetų ir rašytojų, tik niekas tuo nesirūpina. Ir universitetus baigę išsklinda kažkur, nutolsta nuo savųjų, o verta juos 'susimedžioti, vesti atsiesti į savo tarpą, įpratinti'.

Ne jaunimas turi priminti vyresniųjų veiklą, o vidurinioji karta. Vis tebekartojam priekaištus jaunimui, o tai ne jų kaltė, tik vyresniųjų apsilaidimas.

Vilniaus Operos solistė Irena Milkevičiūtė Puccini operoje "Madama Butterfly".
A. Ališausko nuotr.

PABALTIO MOTERŲ TARYBOS SUKAKTIS

Balandžio 24 d. Pabaltijo Moterų Taryba paminėjo 36 metų veiklos sukaktį Estų namuose, 243 E. 34 St., New York, N. Y. 1982 metų Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė Marija Noreikienė pirmininkavimo pareigas perdavė latvių moterų atstovei Helgai Ozolin.

Pagrindinė kalbėtoja buvo Gintė Damušytė. Meninę programą atliko lietuvių kvartetas Harmonija, vaišės paruošė LMKF New Yorko klubas.

Pabaltijo Moterų Taryboje veikia esčių, latvių ir lietuvių moterys. Tikslas—bendromis jėgomis tarptautinėse organizacijose priminti neteisėtą Pabaltijo kraštų okupaciją, kelti protestą prieš sovietų agresiją, puoselėti tarp Pabaltijo kraštų moterų ryšius.

Draugiškųjų ryšių pradžia 1927 metai, kai Rygoje vyko pirmoji Pabaltiečių "Motinos ir Vaiko" organizacijų konferencija. Lietuvėms moterims atstovavo Jadvyga Tūbelienė—"Motinos ir Vaiko" globos pirmininkė ir Elena Šklerienė—Socialinės Globos pirmininkė. Buvo leidžiamas žurnalas Pro Juventute Baltica; jame buvo spausdinti straipsniai, patarimai, kaip kovoti su vaikų ligomis, mirtingumu. Skyrių redagavo dr. Aldona Birutavičienė-Birutienė.

1947 m. kovo 8 d. Esslingen mieste, V. Vokietijoje, buvo įkurta Pabaltijo Moterų Taryba, kuri tęsia draugiškus ryšius Pabaltijo moterų tarpe.

VELYKŲ STALAS

LMK Federacijos New Yorko klubas surengė Atvelykio popietę balandžio 10 d. Kultūros židiny.

Popietę pradėjo pirmininkė Jadvyga Laucevičienė. Programai vadovavo Mariją Žukauskienė.

Paskaityti apie šventes du Leonardo Andriekaus eilėraščiai.

Pianistė Aldona Kepalaitė paskambino 7 Chopino preliūdas.

Prieš vaišes invokaciją sukalbėjo Tėv. Viktoras Gidžiūnas, OFM kuris palaimino stalą. Vaišės pradėjo, Lietuvos gen. konsulo A. Simučio žmona J. Simutienė.

Kavos metu vyko laimėjimų traukimą pravedė Malvina Klivečienė.

STUD. R. ŠILĖNAITĖ DIRBS WASHINGTONĖ

Vasaros tarnybai Jungtiniame Amerikiečių Pabaltiečių Komitete Amerikos Lietuvių Taryba parinko studentę Rimą V. Šilėnaitę. Ji yra 1982 m. gegužės mėn. baigusi bakalauro laipsniu studijas American Universitete Washingtonė. Ten ruošėsi politinei karjerai, studijuodama tarptautinius santykius ir kompiuterių mokslą. Studijas papildė praktikos darbais keliose valdinėse ir kitose įstaigose. Yra mokiusis Vasario 16 gimnazijoje, domisi lietuvių kultūra, istorija ir kalba. Gyvena Forest Park, netoli Chicagos, priklauso Lietuvių operos chorui, darbuojasi skaučių organizacijoje. Amerikos Lietuvių Taryba jai atlyginimo paskyrė \$1,500 ir dar paramą jos kelionės išlaidoms.

Vienybė, 1983 m. balandžio 30 d.

Dail. Antanas Tamošaitis [d.] su lietuviško meno puoselėtoju Juozu Jasiūnu, kuris jam talkino margučiu eksponatais jo knygos pristatyme Detrote kovo 20 d. Jono Urbono nuotr.

AUŠROS MINĖJIMAS DETROITE

Balandžio 10 d. Detrito Jungtinių Organizacijų Centras sklandžiai paminėjo Aušros 100 metų sukaktį. Klebonas kun. Alfonsas Babonas atnašavo šv. Antano bažnyčioje mišias už Aušros gadynės mirusius ir žuvusius. Po mišių, 12:30 val. šv. Antano parapijos salėje įvyko sukakties minėjimo akademija ir meninė dalis. Susirinko keli šimtai publikos; daug kas net stovėjo koridoriuje, nes salė sausakimšai prisipildė. Akademiją atidarė Detrito Jungtinių Organizacijų Centro pirmininkas Antanas Musteikis, kuris pakvietė Albertą Misiūną programai praveisti. Kun. Alf. Babonas sukalbėjo invokaciją.

Programos vedėjas Misiūnas pakvietė dr. Algirdą Budreckį prie mikrofono. Jo paskaita supažindino klausytojus su Aušros geneze. Jis išdėstė ankstyvesnes pastangas leisti grynai lietuviškus laikraščius, palietė kontroversijas: kas buvo tikri Aušros sumanytojai, kas buvo redaktoriai, kas buvo bendradarbiai, ir kodėl pagaliau sustojo Aušra? Prelegentas nagrinėjo ir įvertino Aušros poveikį lietuvių tautinį atgimimą, jo vaidmenį lietuvių literatūros išsivystyme, ir Aušros ideologinę programą. Paskaita truko 50 minučių.

Sekė meninė dalis po trumpos pertraukos. Šv. Antano parapijos moterų choras ir vokalinis moterų kvartetas, vadovaujamas muziko St. Sližio, atliko Br. Budriūno kantatos "Tėviškės Namai" pirmą-

ją dalį. Aktorius Vytautas Ogilvis deklamavo ištraukas iš Aušroje tilpusių eilėraščių, t. y. iš Maironio ir Armino ankstyvos poezijos. Po to moterų vokalinis kvartetas sudainavo A. Vištelio "Regėjimas" (muzika J. Naujalio). Ant galo choras sudainavo Makačino "Gimtinės dangus". Minėjimas buvo baigtas visiems sugiedojus Lietuvos himną.

Kavutės metu programos dalyviai ir svečiai turėjo progos apžiūrėti 2 parodas: Algirdo Vaitiekaičio kruopščiai paruoštą Aušros gadynės eksponatų parodą ir tautodailės parodą, kurią išstatė Viktoras Veselka ir Juozas Jasiūnas.

Sceną puošė menininko M. Abariaus išpūdingas Aušros minėjimo transperantas. Minėjimo rengėjai buvo: Detrito Lietuvių Kultūros Klubas, St. Butkaus Šaulių Kuopa, Jūros Švyturio Šaulių Kuopa, Ramovėnai, kūrėjai—Savanoriai, Detrito Birutietės, Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos, ALTS-gos ir Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Detrito skyriai. Daugiausia darbo įdėjo Albertas Misiūnas, J. Tamošiūnas ir A. Musteikis. Buvo surinkta aukų paremti lietuvių spaudą.

Dalyvis

Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjunga vieton pasitraukiančio J. Leko savo atstovu Amerikos Lietuvių Tarybos valdyboje paskyrė Juliją Pakalką, gyvenantį Beverly Shores, Ind.

Vienybė, 1983 m. balandžio 30 d.

Žurnalistui Juozui Pronskui 90 m.

Šiuo metu pas savo dukrą Manitobos žemėje Kanadoje, gyvena seniausias amžiumi Lietuvos žurnalistas—Juozas Pronskus. Šis mažo ūgio žemaitis yra tikras milžinas, jei kas pasvertų jo nuveiktus darbus.

Kai savo laiku gyveno Chicagoje ir dirbo Naujienuose, tai jis nelabai mėgo Vienybę, nes tada Vienybę užkabinėdavo dr. Pijaus Grigaičio redaguojamos Naujienos. Kai Vienybė atsikirsdavo, tai nepatikdavo dr. Grigaičiui ir Pronskui. Bet tai jau seni laikai, o kas reikia, tai reikia—o reikia per Vienybę paraginti, kad viso pasaulio lietuvių žurnalistai pakeltų tostą šio darbštaus kolegų amžiaus sukakties progą.

Pronskus yra ne tik žurnalistas. Jis žinomas ir kaip feljetonistas, ir Klaipėdos vadavimo dalyvis, ir Steigiamojo seimo narys nuo socialistų liaudininkų demokratų ir valstiečių sąjungos bloko.

Likimas taip lėmė, kad šis žemaitis netapo vaistininku, kaip kad buvo mokėsis ruošėsis, bet visam gyvenimui susidraugavo su plunksna. Pradėjęs lyriniais rašiniais ir feljetonais, jis atkreipė Vaidganto dėmesį ir buvo pakviestas dirbti Lietuvos Aido redakcijoje.

Po to prasidėjo darbas ir kitose redakcijose—Trimite, Lietuvos žiniuose, Prūsų Lietuvių balse, Lietuvos keleivyje, Vakaruose, Eltoje ir kitur. Jis yra vienas iš steigėjų Lietuvių rašytojų ir žurnalistų sąjungos.

Amerikoje Pronskus antrą kartą atsirado 1957 m., atsikėlęs iš Kanados, kur 1948 m. atvyko iš Vokietijos. Jis ilgokai dirbo Naujienose, iš kurių vėl nusikėlė į Kanadą.

Pirmusyk į Ameriką jis buvo

Juozas Pronskus

atvykęs 1927 m. ir išbuvo iki 1932 m. pavasario. Tada jis Bostone redagavo Sandaros savaitraštį, o nuo 1928 m. perėjo į Naujienas Chicagoje.

Pronskus yra parašęs daug feljetonų. Aklasmatė slapyvardžiu 1922 m. išėjęs jo vaizdų ir feljetonų rinkinys "Magaryčios" davė pradžią šiam žanrui lietuvių literatūroje.

Be to, jis yra parašęs reikšmingą knygą apie Kuršio užmario žmones ir gamtą—"Lietuvos Sahara", 1923 m. (ir 1937 m. išėjusią antrąją laidą). 1957 m. Naujienose išspausdino stambų veikalą apie Kanadą—"Šiaurė šaukia". Yra padaręs ir vertimų, kurių tarpe Rabindranato Tagore ir kt. raštai. Jo straipsnių ir rašinių yra daug serijomis atspausdinta Naujienose.

S. Narkėliūnaitė

Rašyt. Anatolijus Kairys, dabartinis Rašytojų draugijos pirmininkas, yra priimtas į tarptautinį P.E.N. klubą—rašytojų egzilėje centrą amerikiečių skyrių pilnateisio nariu.

Sparčiai auganti milijoninė

LIETUVIŲ FEDERALINĖ KREDITO UNIJA

KASA

Yra geriausia ir patogiausia bankinė įstaiga visiems lietuviams.

- KASA už paprastas taupymo sąskaitas moka **9%**
- Už IRA pensijų indėlius KASA šiuo metu moka **11%**
- Už didelius ir mažus sertifikatus KASA moka kiek galima aukščiausius procentus.
- Visiems taupytojams KASA lengvomis sąlygomis suteikia visų rūšių paskolas.

—KIEKVIENO ASMENS INDĖLIAI KASOJE APDRAUSTI IKI 100,000 DOL.—

KASOS įstaiga veikia savaitės dienomis nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, o penktadieniais iki 6 val. ir šeštadieniais iki 5 val. vak.

KASOS adresas: 86-01 114th Street, Richmond Hill, N. Y. 11418. Telefonas: [212] 441-6799

KASA kviečia visus jungtis į lietuvišką taupymo įstaigą.

LOS ANGELES, CAL.

Pavasario balių rengia Ramiojo Vandenyno Rajono Vadija gegužės 14 d., šeštadienį, 7:30 val. vak. Šv. Kazimiero parapijos salėje, skautiškam jaunimui, vykstančiam į jubiliejinę stovyklą Kanadoje remti. Programoje meninė dalis, vakarienė, šokiai. Auka tik \$10.

Ilona Brazdžionienė, Ina Leškienė, Ilona Peterienė ir Aldona Variakojienė vasario mėn. pabaigoj dalyvavo 13-oje kvietinėje dailės parodoje, o kovo pradžioje Pabaltiečių dailininkų surengtoje dailės parodoje New Yorke. Parodoje iš 33 dailininkų dalyvavo 12 lietuvių iš įvairių Amerikos vietovių.

Ramiojo Vandenyno Rajono Skautų stovykla vyks tuoj po Jubiliejinės stovyklos—rugpjūčio 13, baigsis rugpjūčio 28 d.

Jaunimo Tradicinė šventė bus birželio 5 d. sekmadienį, 12:30 val. p. p. Šv. Kazimiero salėje ir kieme. Visi kviečiami dalyvauti. Pelnas jaunimui kelionei finansuoti į Pasaulio Lietuvių Kongresą.

Komp. Aloyzas Jurgutis, naujasis parapijos choro dirigentas ir vargoninkas duoda piano pamokas savo bute arba vyksta į namus. A. Jurgučio adresas: 2900 Griffith Park Bl., Los Angeles, Cal. 90027.

30-oji Lietuvių diena bus birželio 19 d., sekmadienį, parapijos patalpose ir Marshall High School auditorijoje. Prasidės pamaldomis 10:30 val. ryto. Meninė programa 1:30 val. p. p. Marshall auditorijoje. Tai bus pati šviesiausia Lietuvių Diena programos grožiu ir šventiška nuotaika.

Dailininkai bei kiti meno mėgėjai, norį dalyvauti birželio 19 d., Lietuvių Dienos proga, kolektyvinėje parodoje, prašomi tuoj registruotis pas Juliją Šlepelytę: 487-0730.

MIRĖ

Paulina Petkus [Petkutė] gyv. Monrovia, Cal. Buvo 82 m. amžiaus, ilgametė a. a. prel. Mykolo Krušo šeimininkė. Kovo 31 d. iš Immaculate Conception Church, Monrovia, velionė buvo palaidota St. Gabriel Mission kapuose. Iš artimųjų yra likę tik sesuo Emilija.

Irena Janušauskienė mirė balandžio 8 d., sulaukusi 65 m. amžiaus. Buvo uoli ir nuoširdi Šv. Kazimiero parapijos narė. Dideliame nuliūdime liko vienintelė dukra Ina, žentas Albinas Sekas ir du anūakai Vaidutis ir Vilija.

Klemensas Galiūnas, gyv. Santa Barbara, Cal., mirė balandžio 6 d. Sirgo gretuoju kraujo vėžiu. Balandžio 9 d. iš Our Lady of Sorrow bažnyčios, Santa Barbara, buvo palaidotas vietos Kalvarijos kapuose. Laidotuvėse dalyvavo daug lietuvių iš Los Angeles ir kitų miestų. Dideliame nuliūdime liko žmona Irena, dukra ir du sūnūs.

Algis Šalčiūnas, vienas Vasario 16 minėjimo Philadelphijoje pravedėjų.

Romas Kezys, New Yorko "Laisvės žiburio" radijo programos vedėjas, buvo pagrindinis kalbėtojas Philadelphijoje Vasario 16 minėjime.

Aušros Bagdonavičiūtės nuotr.

Sporto veteranas Algirdas Bielskus apdovanojo ordinu "Už nuopelnus" su rėmėjų kaspimu. Ordina prisega Clevelando "Pilėnų" tunto tuntininkas ps. R. Belzinskas.

VI. Bacevičiaus nuotr.

Inž. Antonio Victor Sakalauskas, Serafino ir Anastazijos Bubulytės Serafinų sūnus iš Detroito, Ford automobilių fabriko įgaliotinis važinėja po visą pasaulį Ford kompanijos reikalais. Poilsio dienas praleidžia pas pusbrolių prof. dr. Mykolą Žygą-Ackerman, Floridoje. A. Sakalauskas taip kaip ir jo pusbrolis Žygas, valdo ne tik automobilį bet ir lėktuvą.

Įvairios žinios

Antanas Augustinavičius, iš Brazilijos pašto žinybos gavo stambiausią premiją už filatelijos rinkinį su kuriuo jis nekartą dalyvavo grupinėse parodose. O taipgi yra suruošęs keletą individualių filatelijos parodų.

Commercial News vasario 15 d. laidoje idėjo lietuvių pensininkų statomų namų Toronte didelę nuotrauką. Po ja pažymėta, kad pirmasis aukštas baigtas.

Architektas—V. Petrulis, rangovas—Rampart Enterprises Ltd. Pastatas būsiąs devynių aukštų, turėsiąs 115 butų. Statyba numatoma baigti 1984 m. sausio mėn.

Steponas ir Valentina Minkai, vedėjai seniausių Liet. Radijo Programų Naujojoje Anglijoje einant 50-tus metus, praneša, kad jų programas vėl galima girdėti tuo pačiu laiku sekmadieniais nuo 8:00 iki 8:45 val. ryto per tą pačią radio stotį WLYN 1360 AM bangomis. Kviečia pasiklausyti.

BALTIMORE, MD.

Lithuanian Melody Time Radijo Valanda lietuviams praneša, kad keičia programos laiką ir stotį. Nuo šių metų balandžio 23 d. šeštadieniais programa bus girdima per stotį WBMD 750 AM (ant tos pačios skalės) nuo 4:30 iki 5:30 val. po pietų.

Baltimorės lietuvių programa vienintelė girdima ir sostinėje Washingtono, taip pat Virginia valstijoje.

Amerikos Lietuvių Taryba, pasiūlius kun. J. Prunskiui, nusprendė paskelbti rašinio konkursą lituanistinių mokyklų auklėtiniais tema: "Kodėl aš turiu mylėti Dievą, tėvus ir Lietuvą". Premijoms kun. J. Prunskis paskyrė \$500. Konkursui praveisti prašytas Švietimo tarybos pirm. J. Kavoliūnas. ALTA taipgi pasiūlė vaikų laikraščiui Eglutei praveisti rašinių konkursą. Jo premijoms kun. J. Prunskis taipgi paskyrė \$500.

Dr. Jonas Genys Freedom Federation sąjūdį atstovauja Amerikos Lietuvių Tarybai.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDymo CENTRAS

DR. DONATAS ALEKSANDRAVIČIUS, VEDEJAS

Metro Dental Service, P. C.

116-06 MYRTLE AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrengimai, patogus privažiuojimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: [212] 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418
Telefonas: Virginia 6-1800

STUDIJA APIE TAUTINĮ KLAUSIMĄ SOVIETINĖJE ARMIJOJE

Pernai Rand korporacijos išleista studija apie "Etninį veiksnių Rusijos ir Sovietų Sąjungos armijoje" (Managing the Ethnic Factor in the Russian and Soviet Armed Forces) aprašo su kokiomis problemomis susidūrė carai ir komisarai, mėginę pasinaudoti nerusų tautų kareiviais. Anot studijos, Rusijos pilietinio karo metu ir raudonieji ir baltieji mėgino savo pusėn patraukti ir mobilizuoti griūvančios imperijos tautines mažumas. Latvių kariniai daliniai suvaidino svarbų vaidmenį revoliucijų ir pilietinio karo metu: jie pasižymėjo kaip elitiniai Raudonosios Armijos vienetai. Maskva planavo sudaryti ištisą sovietinę latvių armiją, bet tie planai nuėjo niekais, nes latvių karinių pajėgų vadas K. A. Petersonas mėgino neišleisti vadovybės iš savo rankų ir nebuvo visiškai paklusnus centriniams sovietiniams organams. Nepavyko ir planai įsteigti estų diviziją.

Kalbėdami apie lietuvius, autoriai Susan L. Curran ir Dmitry Ponomareff pabrėžia, jog "nebuvo sukurtas nė vienas raudonųjų lietuvių dalinys, nes trūko patikimų lietuvių naujokų. Dešimtmetyje po revoliucijos rašiusieji sovietiniai istorikai atvirai apibūdino lietuvius kaip priešiškus sovietinei valdžiai. Todėl Lietuvos užėmimą bolševikai pavedė Raudonosios Armijos antrajai Pskovo divizijai".

Studijoje rašoma, kad kai 1941-ųjų metų birželio 22 dieną Hitleris užpuolė Sovietų Sąjungą, Raudonoji Armija oficialiai susidėjo iš tautiniai integruotų dalinių, išskyrus vieną išimtį. 1940-aisiais metais užėmusi Pabaltijo valstybes, Maskva įsteigė pabaltiečių teritorinius korpusus—matyt norėdama sustiprinti savo argumetną, kad Pabaltijo valstybės įsijungė į Tarybų Sąjungą laisvanoriškai, ir kad tos "naujosios respublikos" esančios iš dalies nepriklausomos. Sovietiniai pabaltiečių daliniai buvo sudaryti pasiremiant buvusiomis Pabaltijo valstybinėmis armijomis.

Šiuolaikiniai sovietiniai autoriai, kaip, Artimjev savo knygoje apie "Antrą Pasaulinį Karą", atvirai pripažįsta, kad pabaltiečių kariniai daliniai buvo nepatikimi. 1982-osios latvių divizijos karininkai ir kareiviai rašo jį, labai "pakenkė" Raudonosios armijos pastangoms gintis prieš vokiečius. Panašiai atsitiko ir su 180-ąja estų pėstininkų divizija bei įvairiais lietuvių daliniais. "Pabaltijo" divizijos greitai prarado savo pabaltietišką pobūdį—jos buvo papildytos kareiviais iš kitų Tarybų Sąjungos sričių, ir buvo paverstos reguliariais sovietinės armijos daliniais. Maskva išformavo tuos nepatikimus dalinius ir ėmė steigti naujas pabaltiečių karines gruputes iš Sovietų Sąjungos gilumoje atsidūrusių lietuvių, latvių ir estų, juos gausiai atmiešdama kita-taučiais. 194-ųjų metų rugpjūčio mėnesį buvo sudaryta 201-oji latvių pėstininkų divizija, o gruodžio mėnesį pradėtos formuoti estų divizijos. Buvo mobilizuoti ir už Lietuvos ribų gyvenantys Lietuvos piliečiai ir taip 1942-ais metais buvo suda-

Vienybė, 1983 m. balandžio 30 d.

ryta vadinamoji 16-oji lietuvių pėstininkų divizija. 1943-iais metais tik trečdalis jos karių tebuvo lietuviai.

Pasak studijos autorių, steigdama pabaltiečių karinius dalinius, Maskva kartojo savo pilietinio karo laikmečio politiką. Tada vadinamų tautinių dalinių steigimu buvo mėginama teisinti Maskvos kišimąsi į buvusią carinės imperijos teritorijų reikalus—tokie daliniai buvo paranki priedanga bolševikinėms rusų armijoms, kurių uždavinys buvo aneksuoti nuo imperijos atsiskyrusiais nerusų tautas. Maskva tvirtino, kad jau pats tokių dalinių egzistavimas įrodo, jog tos tautos nori įsijungti į Sovietų Sąjungą.

Antrojo pasaulinio karo metu "atmiešti" pabaltiečių daliniai buvo steigiami ir kitiems tikslams. Šiuolaikinis oficialus istorikas Artimjev nurodo, kad pabaltiečių daliniai buvo sudaryti ne tik kovai prieš vokiečius, bet ir prieš, jo žodžiais, "vietinius kontrarevoliucionierius, reakcinius ir nacionalistus, kurie mėgino sutrukdyti Pabaltijo išvadavimą ir norėjo sunaikinti socialistinius atsiekimus". Taip vadinamosios pabaltiečių karinės gruputės turėjo prisidėti prie laisvės užgniauzimo Pabaltijyje.

Kaip reikia vertinti nerusų tautų kareivių įnašą į Sovietų Sąjungos karinį aparatą?—klausia studijos autoriai. Sovietiniai šaltiniai šiuo klausimu mažai ką tepasako. Tačiau vakarų mokslininkų ir nerusų emigrantų literatūroje gausiais dokumentais parodoma, kad tautinės mažumos nekovojo reikliai ir efektingai ir jų lojalumas sovietinei valdžiai buvo labai abejotinas. Kaip rašo į vakarus emigravęs istorikas Aleksandras Nekričius, antrajam pasauliniam karui baigiantis, vokiečių armijos eilėse buvo apie 700,000 nerusų iš Sovietų Sąjungos. Antrojo pasaulinio karo patirtis negalėjo sutvirtinti Maskvos pasitikėjimo nerusų tautų ištikimybe ir patikimumu.

Po karo, rašoma studijoje, kaikurie tautiniai daliniai sovietinėje armijoje išsilaikė iki šeštojo dešimtmečio vidurio. Galiausiai jie visi buvo išformuoti ir jų personalas buvo integruotas į reguliarius Raudonosios armijos dalinius. Kai kurie šaltiniai tvirtina, kad Maskva šio žingsnio imtis paskatino sovietinių gruzinų dalinių atsisakymas šaudyti į savo tautiečius per 1956-ųjų metų sukilimą Tbilisyje. Sovietinė valdžia nepasitikėjo tokių dalinių lojalumu.

Siuo metu visų Sovietų Sąjungos tautų naujokai atlieka karinę prievolę mišriuose daliniuose. Dažniausiai jie siunčiami toli nuo savo tėvynių, į sritis, su kurių gyventojais jų nesaisto tautiniai ar religiniai ryšiai. Karinė tarnyba vaidina svarbų vaidmenį valdžios pastangose surisinti Sovietų Sąjungos tautas, tvirtina studijų autoriai. ELTA

Dėkoja Kampelmanas, JAV Delegacijos Madrido konferencijoje pirmininkas. Jis ALT informacijai atsiuntė padėką už kun. J. Prunskio rašytus straipsnius apie tą konferenciją.

JAV LB Krašto Valdyba, posėdžiavusi Clevelande kovo 26-27 d. Sėdi iš k. į d.: D. Valentinaitė, J. Kavaliūnas, I. Bublienė, N. Maželienė, dr. H. Brazaitis, stovi: A. Mackevičius, J. Urbonas, dr. A. Butkus, pirm., Algis Budreckis ir dr. V. Stankus. Vl. Bacevičiaus nuotr.

Vasario 16-sios gimnazijos chorelis, vadovaujamas Arvydo Paltino [kairėje], dainuoja Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjime Huettenfelde netoliese Frankfurto. Minėjimas buvo vasario 19 d.

R. Gumuliausko nuotrauka

Vytautas Beleckas ir sūnus Jonas, sav. Winter Garden svetainės, 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogomis. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

WALSH & CASSESE

FUNERAL HOME, INC.

104-38 JAMAICA AVENUE

RICHMOND HILL, N. Y. 11418

212-849-2775

212-843-4620

OUR CHAPELS CAN ACCOMMODATE 200 PERSONS.

PARKING ON PREMISES.

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

A. J. BALTON-BALTRŪNAS

LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

Tel. STagg 2-5043

Juozas Kavaliauskas

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.

Telefonas DEway 4-5136

VIENYBĖ

TAUTOS FONDO SUAŽIAVIMAS

Tautos Fondo metinis suvažiavimas įvyks Kultūros židinyje šeštadienį, gegužės 7 d., v. r., bus vienuolyno koplyčioje mišios už gyvus ir mirusius Tautos Fondo geradarius, 9 v.—registracija, 10 val. posėdžiai.

Į suvažiavimą atvyks atstovas iš Kanados Antanas Firavičius. Bus veiklos pranešimų, bus atlikti ir Tautos Fondo tarybos ir kontrolės komisijos rinkimai.

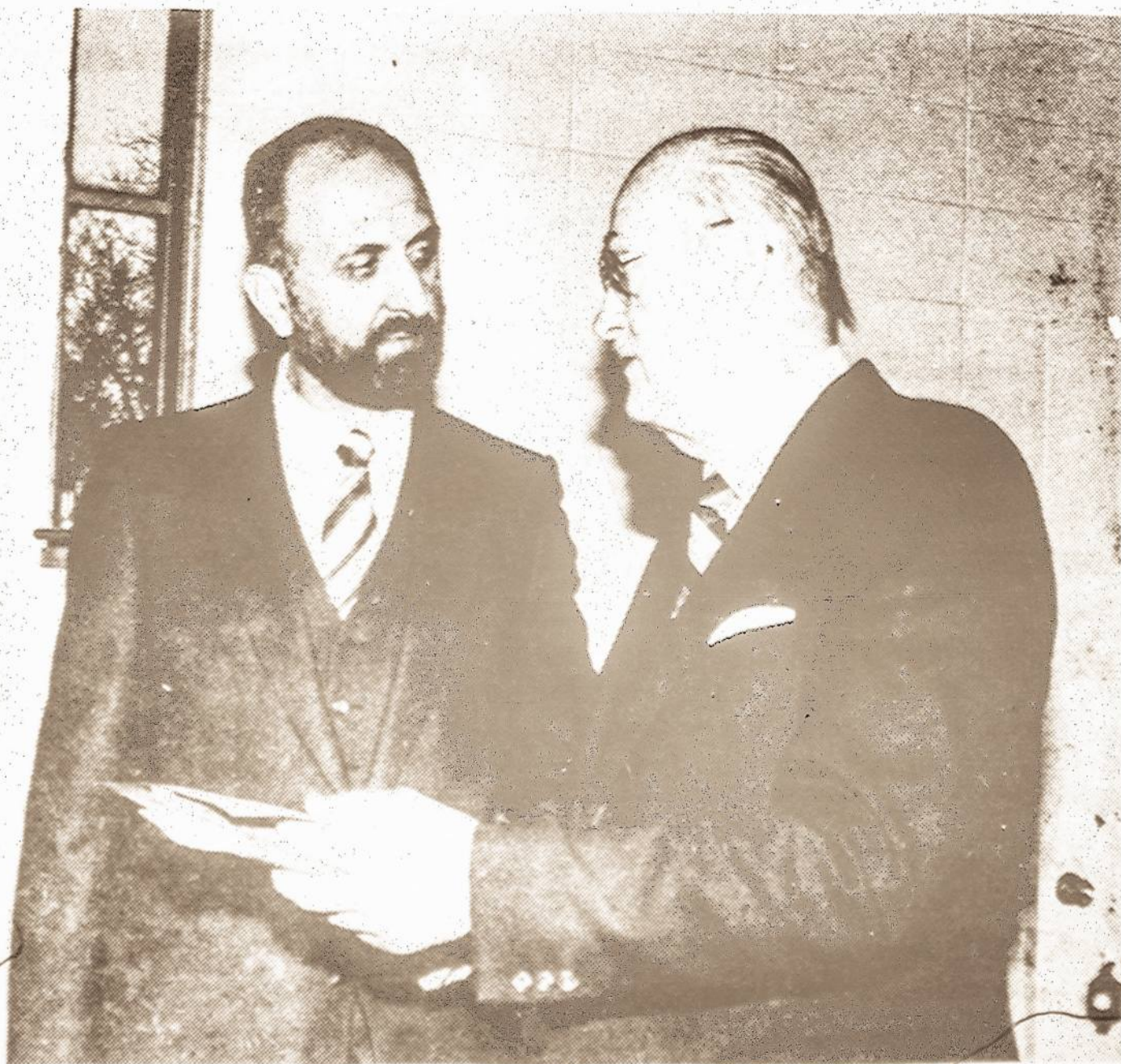
Tautos Fondo nariai prašomi dalyvauti arba įgalinti kitą asmenį dalyvauti.

Suvažiavimą šaukia Tautos Fondo Tarybos pirmininkas Aleksandras Vakselis ir Tarybos sekretorė yra Irena Banaitienė.

LB New Jersey apyg. valdyba didžiuosius birželio trėmimus paminės birželio 18 d., šeštadienį, 7 v. v. mišiom ir atitinkamu pamokslu šv. Petro ir Povilo parapijos bažnyčioj, Elizabethport, N. J., ir trumpom iškilimėm prie lietuviško kryžiaus parapijos sodely.

AFGANISTANIEČIAI VERTINA LIETUVIŲ PARAMĄ

Lietuvos Generalinio Konsulo, New Yorke ir VLIKo suruoštame Vasario 16-sios priėmimo dalyvavo ir Afganistaniečių Bendruomenės Amerikoje pirmininkas, Habib Mazar. Padėkos laiške gen. konsului Anicetui Simučiu jis rašo: "Aš didžiavausi galėdamas atstovauti Amerikos Afganistaniečių Bendruomenę Lietuvos nepriklausomybės paminėjime. Afganistaniečiai, vėliausia sovietinio komunizmo auka, sveikina lietuvius ir pasižada paremti Lietuvos gyventojus, siekiančius atstatyti laisvą ir nepriklausomą valstybę Afganistaniečių Bendruomenė Amerikoje labai vertina lietuvių paramą afganistaniečių kovoje prieš sovietinį dominavimą".

Petras Wytenus kalbasi su Afganistano laisvės kovotojų atstovu Vasario 16 minėjime Kultūros židinyje, kur afganas pasakė kalbą, kviesdamas į bendrą kovą prieš komunizmą. Salomėjos Narkėliūnaitės nuotr.

Lietuvos Atsiminimų 42-osioms metinėms paminėti balandžio 30 d., šeštadienį, Šv. Trejybės lietuvių parapijos salėje, Newark, N. J. ruošiamas iškilmingas Radijo banketas ir balius su gražia menine programa. Pradžia: 7 v. v.

Kultūros židinio pavasario šventė ruošiamą gegužės 15 d. Programoje pamaldos, iškilmės prie kryžiaus, vaisės kieme ir viduje, Maironio mokyklos mokinių pasirodymas.

Dariaus ir Girėno minėjimą nutarė rengti New Yorko Šaulių kuopa. Šiomet sueina 50 metų nuo lakūnų skridimo ir tragiško žuvimo Vokietijoje. Jų garbei kuopa projektuoja išleisti kelis atvirukus ir minėjimo metu jų portretus pakabinti Kultūros židinyje, kad tas prisiminimas nuolat bylotų apie jų auką Lietuvai. Minėjimas įvyks rugsėjo mėn.

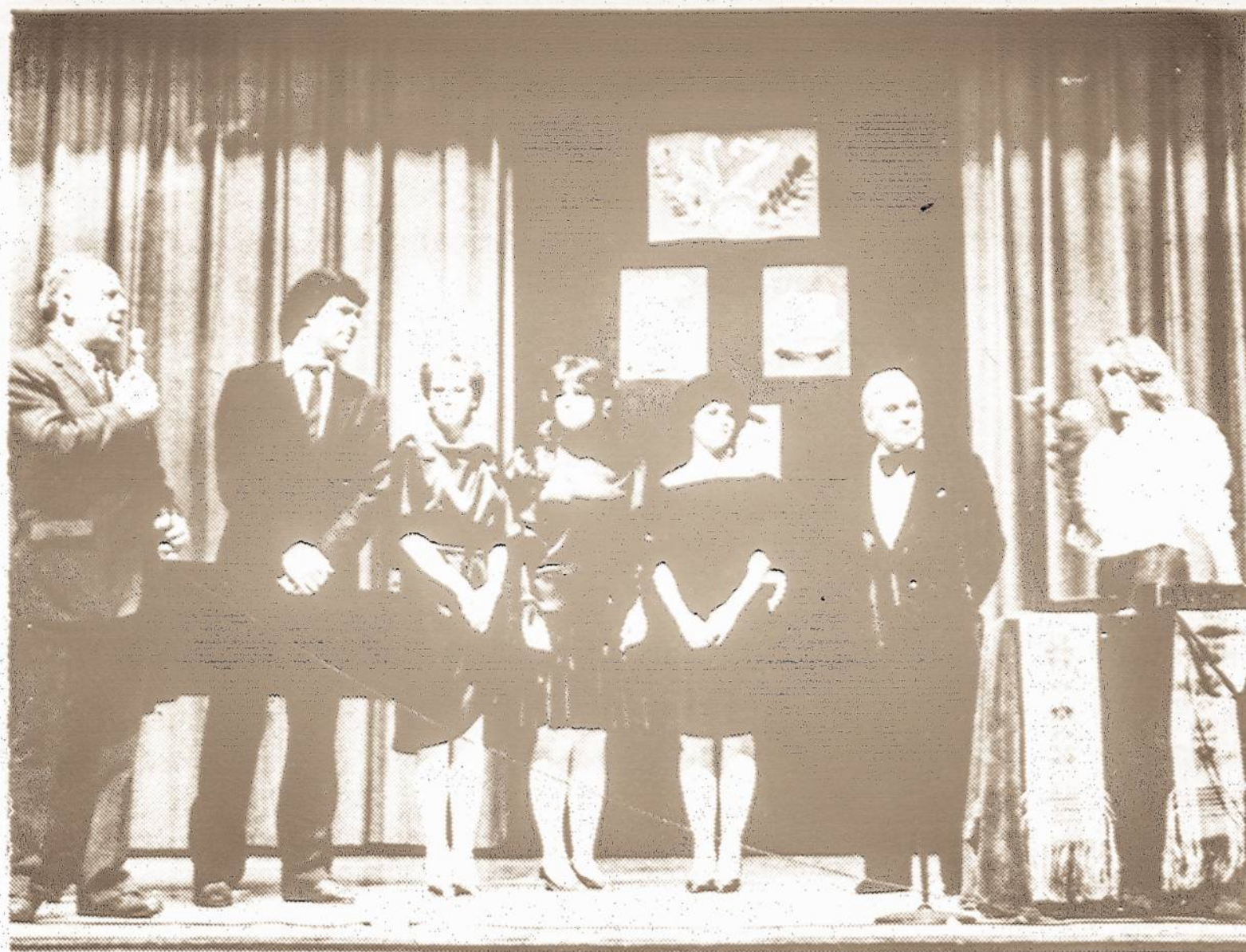
N. Y. šaulių kuopos metinis susirinkimas įvyks šeštadienį, gegužės 14 d., 7 v. v. Kultūros židinio posėdžių menėje. Nariai prašomi dalyvauti.

1982 m. Muzikos Premiją JAV LB Kultūros taryba paskyrė Jeronimui Kačinskui, lietuvių muzikinės veiklos aktyviam kompozitoriui, daugelio kūrinių autoriui, veikiančiam daugelį metų lietuvių muzikiniame pasaulyje ir puoselėjančiam lietuviškos muzikos tematiką.

1982 metų lituanistikos premiją JAV LB Kultūros taryba paskyrė prof. Vytautui Vardžiui, už anglų kalba parašytą svarų įnašą į lietuvių išėivijos akademinio lygio informacinę literatūrą kitomis kalbėmis Lietuvos lietuvių tautos temomis rašinius.

Lietuvių Bendruomenės literatūros 1982 m. premiją laimėjo dr. Genovaitė Kazokienė iš Australijos, už rankraštį "The Works and Life of M. K. Ciurlionis".

Premijos bus įteiktos gegužės 14 d. Kultūros židinyje, Brooklyne.

"Laisvės žiburio" radijo vedėjas Romus Kezys, kairėje, dėkoja koncerto programos dalyviams ir publikai už atsilankymą. Šalia jo — Montrealio mergaičių trio vadovas Aleksandras Stankevičius ir jo dainininkės Daiva Jaugelis, Živilė Jurkus ir Monika Ruffo, dramos akt. Vitalis Žukauskas ir Alksninytė. Plačiau 9 psl. S. Narkėliūnaitės nuotr.

LB N. Y. APYGARDOS SUAŽIAVIMAS

LB New Yorko apygardos metinis suvažiavimas balandžio 16 d., vadovaujant pirmininkui Aleksandrui Vakseliui, sekretoriaujant Apolinarui Vebeliūnui. Apygardos valdybos nariai pranešė iš savo veiklos.

Apie BATUNO veiklą kalbėjo Gintė Damušytė. Ragino lietuvius įsijungti ir daugiau aukoti.

Kalbėta apie senelių ir vyresnių amžiaus žmonių socialinę globą, paramą iš federalinės valdžios.

Atsiradus pasiūlymui entuziastingai nutarta surengti iškilmingą Aušros 100 metų minėjimą. Įpareigojo pirmininką A. Vakselį imtis žygių minėjimui surengti dar šį rudenį.

N. Y. Lietuvių Filatelistų draugija išleido kovo mėnesio biuletinį. Pirmasis straipsnis skiriamas Aušros 100 m. sukakčiai. Biuletinio viršelyje Martynas Jankus, Lietuvos pašto ženklų projektas, sukurtas dail. Vilius Jomanto, kuris, tačiau, nebuvo išleistas. Rašoma apie filatelistų parodas, supažindina su Lietuvos istorija pašto ženkluose. Yra eilė pašto ženklų skirtų Lietuvos istorijos įvykiams valdovams, miestams. Rašoma ir apie Kahno išleistus atvirukus, kurie pirmojo pasaulinio karo metu vaizduoja Marijampolę, Suvalkus, Kauną. Supažindinama su nauju skautų sukurtu ženkliu, skelbiami kiti retesni lietuviški pašto ženklai.

ALTAS REMIA BATŪNĄ

New Yorke veikia pabaltiečių organizacija, kuri stengiasi Jungtinių Tautų delegacijoms priminti Lietuvos, Latvijos, Estijos reikalus. Organizacija sutrumpintai vadinama BATUN (Baltic Appeal to the United Nations). Šiomet šio sąjūdžio nariai jau aplankė apie 20 delegacijų prie Jungtinių Tautų. Toms delegacijoms perteikia paruoštą informaciją medžiaga. Kasmet ši organizacija siunčia delegaciją į Jungt. Tautų Žmogaus teisių sesiją Genevoje. Amerikos Lietuvių Taryba, remdama šios organizacijos veiklą, paskyrė \$100.

AUKOS VIENYBEI

Šie mūsų skaitytojai, atnaujindami prenumeratą, kartu prisiuntę aukas laikraščiu paremti:

Ona Šulaitis, Brooklyn, N.Y. \$ 5.00
A. Valužis, N. Palm Beach, Fl. 10.00
A. Uiski, St. Petersburg, Fl. 5.00
Lione Mathews, Flushing, N.Y. 50.00
S. Santvaras, So. Boston, Mass. 20.00
Petras Uknes, Brooklyn, N.Y. 15.00
S. Vitaitienė,
Queens Village, N. Y. 10.00
Helen Venis, Woodhaven, N.Y. 5.00
Petras Bartkus, Newburg, Oh. 5.00
Valentina Vaškys,
Cheltenham, Pa. 10.00
L. Žitkevičius, Brooklyn, N. Y. 10.00
J. Šileikis, Port Orange, Fl. 15.00
V. P. Janulaitis,
Morton Grove, Ill. 10.00
A. Mačionis,
St. Petersburg Beach, Fla. 20.00
A. Delta, Chicago, Ill. 15.00
N. Kulbokienė, Paramus, N. J. 10.00
A. Petrutis, District Hgts, Md. 5.00
Trečiokas, Wethersfield, Ct. 25.00
S. Virkutis, Baltimore, Md. 2.00
A. Šimonis, W. Chester, Pa. \$10.00
D. Vizbaras, St. Peters. Bch., Fl. 5.00
P. Šukys, Kearny, N. J. 5.00
O. Milmatavičienė,
Woodhaven, N. Y. 5.00
K. Kiaunė, Santa Ana, Ca. 10.00
N. Naikienė, Middletown, Ct. 30.00
Irene Mickūnas,
Jamaica Plains, Ma. 25.00

Visiems aukotojams, parėmusiems Vienybę, kad sulauktų šimtmetinės sukakties, nuoširdžiausiai dėkojame. Leidėjai

Kas norite parduoti prieinama kaina naudotą geram stovyje automašiną, kreipkitės telefonu 441-5689.

Paieškau susipažinti norinčia ištekti. Našlys neseniai tapęs pensininku, norėtų susipažinti su moterim vedybų tikslu, su 55 iki 75 m. amžiaus moterim. Esu sveikas, geroj finansinėj padėty, ir turiu galimybių turėti nuosavą namą.

Mr. Našlys
c/o Vienybė
192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

Vienybė, 1983 m. balandžio 30 d.